

KOULUTURVAA

Numero 5

KIUSATTUJEN TARINAT:

Marjasisko

Tiina

REHTORIN HAASTATTELU:

**"KOULUKIUSAAJAT
OVAT NUIJIA!"**

Äidin kirje
TYTTÄRELLEEN

Lemmikkieläin
VOI MUUTTA ELÄMÄN

*Haastattelussa
jalkapallolegenda*

ATIK ISMAIL

VALOKUVAAJAT
hyvällä asialla

Kasvatuksen
APUVÄLINEITÄ

KUINKA YHDESSÄ
voimme auttaa
KIUSATTUA

MUUSIKKO LIEMISEN
HAASTATTELU

KOULUTURVAA
KEITTIÖSSÄ: Piiras

Vieraileva päätoimittaja**Kati Wikström****kati@kouluturvaa.fi****Toimittaja ja taittaja****Erkki Sutela****Paino****Kroonpress****Julkaiseva kustantaja****Suomen KT Kustannus Oy****PL 162****00101 Helsinki****Asiakaspalvelu****010 505 6699****ma-to klo 9-14****asiakaspalvelu@kouluturvaa.fi****Kotisivu****www.kouluturvaa.fi****Turvapuhelin****0800 92003****ti-to klo 12-18****Julkaisutiedot****ISSN: 2343-0427****3. Numero, 1. Painos****2016**

OLE YSTÄVÄ TAI EDES YSTÄVÄLLINEN

Kuunnellessani kiusattujen kertomuksia, olen huomannut toipumisessa olevan yksi yhteinen tekijä – ystävä. Merkittävän ystävän roolin voi saada sukulainen, lemmikki, koulun ulkopuolinen ihminen, samassa harrastepiirissä oleva tai rohkea luokkakaveri. Ystävälle kelpaa omana itsenään; sinä olet merkittävä jollekin.

Ystävyys on samanhenkisyyttä ja toisen kunnioittamista. Ystävyuden liimana ovat lojaalisuus ja yhteisymmärrys, siihen eivät vaikuta ulkoiset olosuhteet tai piirteet. Ystävä pysyy vierellä niin hyvinä kuin huonoinakin aikoina ja puolustaa silloin, kun on aihetta – ei kuitenkaan sokeasti eikä aiheettomasti. Ystäviltä kuulemme ne sanat, jotka tarvitsemme, mutta joita emme välttämättä haluaisi kuulla. Ystävyys vaatii rohkeutta ja vilpittömyyttä.

Ystävyuden tarkoituksena ei ole kerätä joukkueita, hyvän päivän tuttavien eikä mielleleviä myötäilijöitä. Kaikkien kanssa ei tarvitse olla kaveri, mutta toimeen olisi hyvä tulla. Kaikkia ei tarvitse miellyttää wweikä kaikista tarvitse pitää. Moni pelkää joutumista oman yhteisönsä ulkopuolella ja tekee mitä tahansa kuuluakseen joukkoon. Voisiko joukko muodostua yhdestä tai muutamasta tarkkaan valikoitusta ihmisestä ja lemmikistä?

Moni kiusattu on saanut apua ystävästä, niistä oikeista ja rehellisistä sellaisista. Hiljaiset hyväksyjät eli ne, jotka eivät puutu ystävänsä kiusatuksi joutumiseen, eivät ole oikeita ystäviä. Kiusaaja kerää ympärilleen yleisön, mutta todellisia ystäviä tässä joukossa ei ole eikä niitä myöskään tule, koska yhteenkuuluvuus perustuu pelkoon joutua kiusatuksi ja yksin.

Ystäviä ei tule kuormittaa liikaa, vaan on hyvä tiedostaa, milloin on ammattiavun aika. Ystävää ei voi myöskään vastuuttaa tekemään päätöksiä toisen puolesta – jokainen on päätöksistään vastuussa itse.

Tule mukaan ystävälliseen joukkoomme tykkäämällä meistä Facebookissa (Kouluturvaa, yhteisö), seuraamalla meitä Twitterissä (#kouluturvaa), jakamalla koulu-kiusaamista vastustavaa sanomaa ja auttamalla kiusattua avun pariin.

Kati Wikström

Vieraileva päätoimittaja

kati@kouluturvaa.fi

Kati Wikström on 42-vuotias, Helsingissä asuva mediatyöläinen. Hän on vaikuttanut niin mainostoimistoissa, pelialan yrityksessä kuin TV-tuotannoissa. Kati on ollut rakentamassa Suomen suurimpia brändejä ja on alallaan palkittu tekijä. Samalla hän on toiminut freelance-toimittajana. Vapaa-ajallaan Kati osallistuu Helsingin eläinsuojeluyhdistyksen vapaaehtoistoimintaan, marssiailee, lukee kirjallisuutta laidasta laitaan ja rapsuttelee kahta Maine Coon -kissaa.

PÄÄKIRJOITUS 2

KIUSATUN TARINA: MARJASISKO 4

REHTORIN HAASTATELU 8

KASVATUKSEN APUVÄLINEITÄ 16

JALKAPALLOLEGENDA ATIK ISMAIL 18

LEMMIKKIELÄIN VOI MUUTTA ELÄMÄN 20

VALOKUVAAJAT HYVÄLLÄ ASIALLA 24

MUUSIKKO LIEMISEN HAASTATELU 27

KIUSATUN TARINA: TIINA 28

ÄIDIN KIRJE TYTTÄRELLEEN 32

KUINKA YHDESSÄ VOIMME AUTTAA KIOUSATTUA 38

KOULUTURVAA KEITTIÖSSÄ: PIIRAS 46

Kerää
käytetty paperi
kierrätykseen

KIUSAAMINEN ON *syvää ja* *tarkoituksellista* HAAVOITTAMISTA

TEKSTI: KATI WIKSTRÖM

KUVAT: MARJASISKON KUVA-ARKISTO

Marjasisko Hirvosen mieleen entiset kiusaamistilanteet muistuvat usein. Hän haluaa nyt aikuisena, 42 -vuotiaana puhua kipeästä aiheesta, josta ei nuorena uskaltanut puhua.

Marjasisko halusi kertoa meille tarinansa, jotta muut kiusatut saisivat vertaistukea, kiusaajat ymmärtäisivät tekojensa seuraukset ja myös entiset kiusatut saisivat äänensä kuuluviin.

Kiusaaminen jättää aina jälkensä, jotka vaikuttavat pitkälle aikuisuuteen. Marjasisko korostaa, ettei kiusaaminen ole koskaan kiusatun syy vaikka tämä olisikin taipuvainen niin ajattelemaan ja uskomaan.

Marjasisko kertoo kiusaamisen alkaneen jo ensimmäisestä koulupäivästä. Hän oli kiltti, rauhallinen, kärsivällinen ja

hyvätapainen tyttö, jonka muut tytöt ja muutama väkivaltainen poika ottivat silmätikukseen.

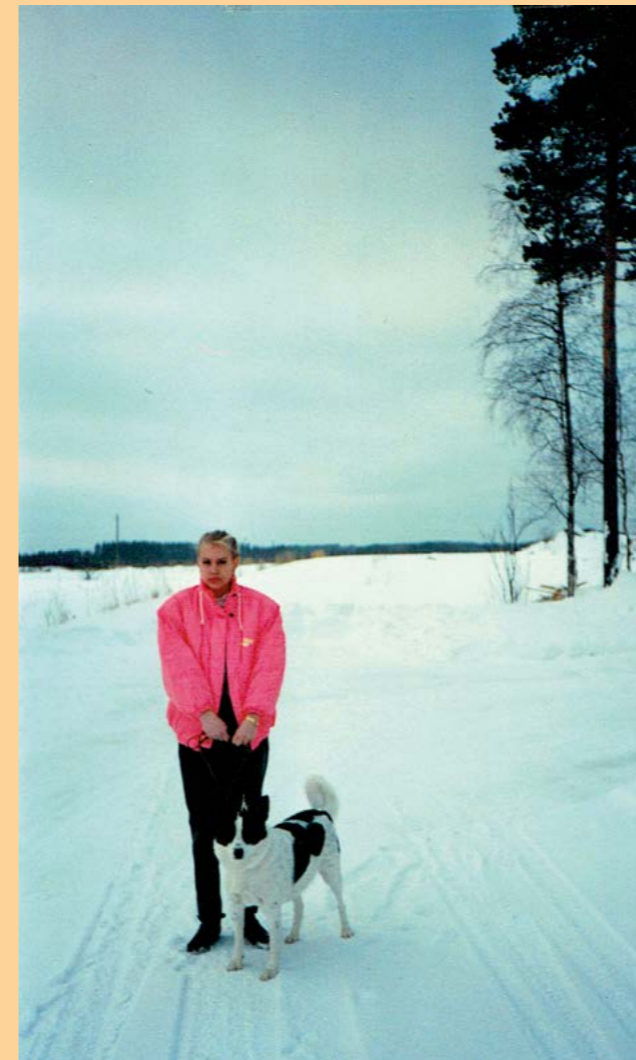
KIUSAAMINEN ILMENI MONIN

TAVOIN

Marjasisko jätettiin koulun pihalla yksin, hänen kanssaan ei haluttu leikkiä, hänen vaatteilleen ja olemukselleen naurrettiin. Oppitunneilla hänen penaalinsa varastettiin, kirjansa revittiin ja häntä heiteltiin kumeilla.

Opettaja antoi muiden luokkatovereiden eristää Marjasiskon ryhmätöistä - koska kukaan ei halunnut häntä ryhmäänsä, opettaja laittoi hänet tekemään ryhmätehtävät yksin. Kerran Marjasisko ei enää kestänyt kiusaamista luokkahuoneessa vaan korotti ääntään kiusaajilleen ja poistui luokasta, myöhemmin opettaja ei tuntunut uskovan tämän tilanteen johtuneen kiusaamisesta.

Kiusaaminen oli myös väkivaltaista. Marjasisko oli varovainen laskemaan talvisin mäkeä, joka oli jäinen. Hän halusi laskea sen omaan rauhalliseen tahtiinsa. Muut tytöt huomasivat tämän ja tönäisivät hänet mäkeen. Hurjasta

Marjasisko ja Laikku.

laskusta seurasi selän revähtäminen ja niin suuri shokki, ettei Marjasisko saanut hetkeen puhuttua vaan ainoastaan korisi. Vuosia myöhemmin hänen selkärangassaan todettiin murtuma.

Ennen liikuntatuntien alkua Marjasiskoä potkittiin. Hänen päällensä on syljetty, reppuun laitettu kotitaloustunnilla kaikkea mahdollista - aina kiisselistä alkaen ja päätä painettu lumihankeen. Hän kertoo pelottavimman tilanteen olleen, kun eräs tyttö painoi linkkuveitsen terän hänen leukansa alle. Tyttö piti veistä tovin ja tuijotti Marjasiskoä tiiviisti, vetäytyen sitten. Marjasisko pelkäsi kuolevansa tuolloin ja tiesi, ettei kukaan tulisi auttamaan häntä.

Marjasiskon hattu herätti myös kiusaajissa niin suurta huomiota, että se napattiin hänen päästään, jolloin Marjasisko pinkaisi hattunsa perään. Takaa-ajo päättyi portaista putoamiseen ja hänen jalkaansa laitettiin kipsi. Kiusaaminen ilmeni myös repun varasteluna, tönimisenä ja lyömisenä. Kerran hänen käsivartensa raavittiin verille.

Marjasisko kertoo, että koulun tytöt tekivät hänestä eräänlaisen ”juorulehden”. Siinä oli keksittyjä skandaaleja ja tarinoita hänestä. Myös pulpetista löytyi herjaviestejä tavan takaa. Kiusaaminen jatkui kotona puhelinhäiriköintinä.

” KIUSAAMISTA KESTI KAIKKIAAN ENSIMMÄISESTÄ KOULUPÄIVÄSTÄ YHDEKSÄNNEN LUOKAN LOPPUUN ASTI.

KUKAAN EIAUTTANUT

Opettajat eivät reagoineet eivätkä puuttuneet kiusaamiseen laisinkaan, vaikka Marjasisko kertoi tapahtumista. Kiusaaminen tapaturmineen ei voinut jäädä opettajilta huomamatta.

Koulukaverit eivät myöskään tilanteeseen puuttuneet, eikä hänellä kertomansa mukaan ollutkaan kavereita. Marjasisko sanoo, ettei tuntenut itseään enää laisinkaan ihmiseksi, hän häpesi tilannettaan ja syyllisti siitä itseään. Hän ei uskaltanut syödä koulussa ja oli paljon sairaana anemian ja jatkuvien keuhkoputkentulehduksien takia. Poissaolojensa takia, muut haukkuivat häntä koulupinnariksi.

TILANNE HÄVETTI

Marjasisko ei puhunut asiasta kotona, koska tilanne hävetti häntä niin paljon, eikä hän jaksanut selittää, mistä oli kyse. Tilanne oli tuskainen ja se ylitti lapsen ymmärryskyvyn. Omaan kuvaansa hän inhosi ja repikin kaikki luokkakuvansa. Marjasisko pelkäsi jokaista kouluuamua, eikä ymmärtänyt, mikä hänessä oli vikana. ►

Marjasisko haluaa kannustaa kiusattuja kertomalla asioista, joista ei nuorena uskaltanut puhua.

” ON TURHAA VÄITTÄÄ, ETTEIVÄTKÖ NUORET YMMÄRTÄISI TEKOJAAN.

Kiusaamista kesti kaikkiaan ensimmäisestä koulupäivästä yhdeksännen luokan loppuun asti, mutta jatkui hänen liikkuessaan pienellä asuinpaikkakunnallaan.

Marjasisko toteaa kiusaamisen olleen syvää ja tarkoituksellista haavoittamista. Hän kertoo huomanneensa kiusaajiensa todella nauttineen teoistaan. Hänen mielestään on turhaa väittää, etteivätkö nuoret ymmärtäisi tekojaan - kyllä varmasti ymmärtävät, nauttivat siitä ja jatkavat kiusaamista. Omia kiusaajiaan hän ei ole kohdannut ja kertoo, ettei olisi siihen vielä valmis.

Jollei opettaja puutu kiusaamiseen voivat kiusaajat ajatella sen olevan jopa sallittua ja tällä tavoin kaikki osapuolet tottuvat väkivaltaan ja huonoon käytökseen. Marjasisko toivoo kiusaajien edes hetkeksi pysähtyvän ajattelemaan, miltä heistä tuntuisi jos kiusaaminen sattuisi omalle kohdalle - jos roolit menisivätkin toisin päin? Kiusaaminen ollessa kivaa, täytyy elämässä olla paljon muutakin pielessä.

Marjasisko kertoo selvinneensä rankasta koulu-ajastaan oman sisunsa ja luonteensa ansiosta. Suurena apuna oli myös hänen 10 -vuotiaana saamansa koira, josta tuli Marjasiskon läheinen ja luotettu ystävä. Koira toi myös aktiviteettejä Marjasiskon elämään sekä turvaa kylillä kulkiessa.

KAUNEUSKILPAILUKUTSU YLLÄTTI

Marjasiskolle tapahtui 15-vuotiaana melkein ihme, jonka hän sanoo aiheuttaneen totaalisen pikavoltin sydämessään. Hänet kutsuttiin Seuralahden Aurinkotyttö-kilpailuun. Marjasisko kertoo, ettei voinut uskoa tapahtunutta, kun hänet pyydettiin lavalle ja osallistumaan kilpailuun. Hän piti itseään rumana, täysin kelvottomana ja uskoi ansainneensa kaikki haukut ulkonäöstään. Hän oli ylpeä siitä, että uskalsi lähteä mukaan vaikkei jännitykseltään pystynyt paljoakaan puhumaan lavalla. Tämä ihmeellinen tapahtuma nosti Marjasiskon poljettua itseluottamusta tuntuvasti. Tapahtuman jälkeen hän osallistui muihinkin vastaaviin kilpailuihin ja pärjäsi hyvin.

TARVITAAN POSITIIVISIA KOKEMUKSIA

Marjasisko toteaa, että kiusattu tarvitsee jonkinlaisen positiivisen kokemuksen, jotta hänen itsetuntonsa alkaisi kohenemaan. Henkilökohtaisista positiivisista kokemuksista tulee hyväksytyt olo - minä kelpaan, ja lisäksi se on kuin balsamia kiusatun haavoille. Hän neuvoo kiusattuja puhumaan asiasta rohkeasti vaikka uhkana olisikin kante-lupukiksi syyttely ja kiusaamisen hetkittäinen paheneminen.

Hän korostaa, ettei kiusatun kannata uskoa kiusaajansa sanomisia, ei hetkeäkään. Kiusatulla olisi myös hyvä olla jokin koulun ulkopuolinen harrastus, jossa hän voisi olla osana ryhmää ja tuntea olevansa hyväksytyt ryhmän jäsenenä. Yksittäiset hyväksytyksi tulemisen kokemukset harvemmin auttavat, vaan tunteen pitäisi olla jatkuvaa eli juuri sitä, mitä harrasteryhmät voivat tarjota. Kiusattu haluaa olla muiden seurassa ja tuntea olonsa siinä turvalliseksi.

Marjasisko sanoo, ettei kiusaaminen poistu hänen mielestään koskaan ja kiusaamisen aikaisia tapahtumia tulee

mieleen ajoittain. Hän kertoo edelleenkin vaatekaupassa pohtivansa, millaisia vaatteita voisi ostaa, ettei niistä tulisi sanomista - ja sitten toteavansa, että hän voi ostaa juuri sellaisia vaatteita kuin itse haluaa. Kiusaaminen vaikuttaa opiskeluhaluihin, koska kiusattu pelkää kiusaamistilanteen toistuvan.

Marjasisko sanoo, että kiusaamista voitaisiin poistaa, puuttamalla siihen ajoissa ja selvittämällä jokainen yksittäinen kiusaamistapaus ajoissa. Hän toivoo koulujen nostavan kiusaamisen puheenaiheeksi vaikkapa oppitunneilla ja aamun avauksissa. Kiusaaminen, sen ennaltaehkäisy, tunnistaminen ja siihen puuttuminen voisivat myös olla säännöllisesti aiheina vanhempain illoissa. Voisiko yhteishengen luominen, toisten kunnioittaminen ja tunneäly olla myös oppiaineina kouluissa?

Nykyään Marjasisko nauttii sosiaalisuudestaan ja normaalista elämästä. Ennen kaikkea hän tuntee olevansa onnellinen siitä, että selvisi kouluajoistaan, vaikka ne jättivät myös pysyviä arpia. ■

Marjasisko 4 -vuotiaana.

”KOULUKIUSAAJA ON NUIJA!”

Näin suorasukaisesti toteaa Kontulan ala-asteen koulusta eläkkeelle vuonna 2010 jäänyt rehtori **Juha Saunamäki, 67**. Hän on nähnyt pitkän uransa aikana monikulttuurisen koulun kehittymisen, samoin kuin eriarvoistuvan yhteiskuntamme vaikutuksen koulumaailmaan.

TEKSTI: ERKKI SUTELA

KUVAT: JUHA SAUNAMÄEN KUVA-ARKISTO JA KUVITUSKUVIA

Juha Saunamäki valmistui opettajaksi Turun opettajakorkeakoulusta vuonna 1973. Valmistumisensa jälkeen hän teki yhden vuoden ajan ala-asteen opettajan töitä Porissa ennen armeijaan menoa, jonka jälkeen palasi opettajaksi ja työskenteli vuoteen 1987 asti.

- Kahden viimeisen vuoden aikana alkoi jostain syystä kyllästyminen opettajan töihin ja kun sain työtarjoituksen toiselta alalta, siirryin myyntiedustajaksi firmaan, joka toi maahan muun muassa myymälöiden somistetarvikkeita.

Uusi ura sujui hyvin ja hän pääsi kiertämään kansainvälisillä vaatealan messuilla hyvän kielitaitonsa ansiosta.

- Myyntityö tuntui sopivan minulle ja erosin rohkeasti opettajan virasta ajatuksella, että minusta tulee liikemies, hän muistelee.

Kaksi ensimmäistä vuotta sujuikin hyvin, mutta sitten saapui 90-luvun taite ja alkoi lama.

- Elettiin vuoden 1992 kevättä, kun viisas vaimoni huomasi lehdestä vapaina olevista opettajan viroista Helsingistä ja ehdotti, että hakisin sellaiseen. Päätin hakea ja sainkin apulaisrehtorin paikan Kontulan ala-asteelta. Toimin tässä virassa vuoteen 2003, josta eteenpäin rehtorina aina eläk-

keelle pääsyyni asti. Olen siis emeritus, vaikka tätä nimitystä ei saisikaan tässä yhteydessä käyttää”, hän naurahtaa.

MONIKULTTUURISUUS

OLI ISO HAASTE

- Olen nähnyt koko maahanmuuttajuuden kirjon Kontulan koulun aikoinani, alkaen ensimmäisistä Vietnamin pakolaisista. Eläkkeelle jäädessäni koulumme oppilaista jo 40 prosenttia oli maahanmuuttajataustaisia.

Monikulttuurisuus oli Saunamäen mukaan aluksi todella iso haaste ja hän myöntää joutuneensa tuolloin miettimään omiakin asenteitaan maahanmuuttajia kohtaan, kun kaikki oli uutta ja kulttuurien eroavaisuuksia jouduttiin opettelemaan puolin ja toisin.

- Pohdiskelin näitä asioita ja päätin, että tämä tilanne on käännettävä meidän koulullemme voimavaraksi. Pakolaisia oli Itä-Helsingissä paljon ja lisää tuli jatkuvasti. Lopulta homma sujui hyvin. Meillä oli erittäin hyvin järjestetty erityisopetus ja erityisluokkia. Nuo asiat pitää mielestäni tuollaisen niin sanotun matalan sosiaaliluokan alueella olla kunnossa. Pikku hiljaa tehty työ alkoi kantaa hedel-

mää. Vastasimme Helsingin kaupungin tiedusteluun, jossa etsittiin kaupunkiin tulevien kansainvälisten opetusalan ihmisten ”virallisia vastaanottokouluja”. Hakemuksemme hyväksyttiin ja koulumme toimikin sitten useamman vuoden ajan eri maista saapuneiden vieraiden vastaanottajina. Esittelimme kouluamme vierailijoille ja he pääsivät tutustumaan opetustoimintaamme, hän kertoo.

AIHEUTTIKO MONIKULTTUURISUUS ONGELMIA?

- Se oli erittäin vaikeaa aluksi. Kiusaamista oli niin maahanmuuttajien kuin kantaväestönkin puolelta. Minun systeemini oli alusta alkaen puhutella tappelupukareita huoneessani. Kuuntelin molempia osapuolia yhdessä ja erikseen, pyysin opettajan paikalle ja hän sai kertoa oman versionsa tapahtuneesta. Sitten soitin oppilaiden vanhemmille ja kerroin tilanteesta. Vanhemmat suhtautuivat yleensä myönteisesti ja kun oppilas oli myös saanut jutella puhelimesta, kerroin vanhemmalle mitä olin ajatellut tehdä, tai jos oli kyseessä vakavampi tapaus, niin mitä sanktioita koulu oppilaalle asettaa tai mitä kotona voidaan tehdä.

Tämä oli minun tapani toimia ja se sujui mielestäni äärettömän hyvin, Saunamäki toteaa.

OLITKO PELÄTTY REHTORI?

- Päinvastoin! Minua ei pelätty, vaan olin moneen rehtoriin verrattuna erittäin näkyvä rehtori. Kuljin hyvin paljon koulun käytävillä, kävin luokissa tunneilla, enkä hautautunut huoneeseeni punaisen varattu-valon taakse. Olin luonteeltani avoin ja lapset saattoivat huudella käytävällä ”hei reksi, moi” ja juosta halaamaan minua. Sain aikaiseksi lempeän, mutta jämärän hegemonian kouluumme.

Saunamäki muistelee erään koulun vuosien takaista kiusaamistapausta, jossa tilanne oli kärjistynyt pahaksi tappeluksi, mutta kyseisen koulun rehtori oli väittänyt kiusatun lapsen äidille, ettei heidän koulussa kiusata ketään. Lopulta äiti oli soittanut toimittajalle ja kertonut lastansa kiusattavan, mutta rehtori oli antanut lehteenkin samanlaisen lausunnon, ettei hänen koulussaan kiusata ketään.

- Tällainen oli takavuosina usein valitettavan yleistä, kun ongelmia ei myönnetty. Tämä tietenkin johtuu siitä, että

Eläkkeellä oleva rehtori harrastaa musisointia Omat Pojat -yhtyeensä kanssa.

koulun ja rehtorin maine saattaa kärsiä. Rehtorihan on viime kädessä koulun pedagoginen ja hallinnollinen johtaja, hän toteaa.

MITEN MONIKULTTUURISUUTTA KÄSITELTIIN KOULUSSANNE?

- Järjestimme useita tilaisuuksia koko koulun oppilaille, joissa vastasimme lapsien kysymyksiin. Meillä oli todella hyvä "Koti ja koulu" -vanhempainyhdistys, johon kuului myös maahanmuuttajia. Yhdistys järjesti tosi hienoa iltamia, joissa maahanmuuttajat tarjoilivat omiin kulttuureihinsa liittyviä ruokia ja järjestivät erilaisia esityksiä.

ESIINTYIKÖ KOULUSSANNE RASISMIA?

- Minun mielestäni ei juurikaan, sillä lapset olivat jo koptihoillaan tottuneet monikulttuuriseen kaveripiriin. Ongelmia sen sijaan saattoi joskus tulla maaseudulta pääkaupunkiin muuttaneiden perheiden kanssa, kun he eivät välttämättä olleet tottuneet maahanmuuttajiin. Selitin tällöin epäileville vanhemmille, että jos he kokevat tilanteen huonona, he voivat harkita jotain muuta koulua. Lapset yleensä jäivät kouluumme ja asiat sujuivat hyvin, hän kertoo.

KOULUKIUSAAMISEN EHKÄISEMI- SEEN LISÄÄ KOULUTUSTA

Saunamäki sanoo, ettei koulukiusaamista käsitelty millään tavalla hänen opiskeluaikanaan 70-luvun alussa. Hän ei löytänyt vanhoja kasvatustieteen opintomateriaaleja selatessaan minkäänlaista tietoa koulukiusaamisesta.

- Keskustelin vähän aikaa sitten kahden nykyisen opettajan kanssa. Toinen on valmistunut kaksi vuotta sitten ja kertoi, että hän olisi kaivannut enemmän opetusta koulukiusaamisen kohtaamiseen. Eräs asia, johon hän erityisesti olisi kaivannut opetusta oli kiinnipitokoulutus, sillä nykyään hän joudutaan joissain tapauksissa oppilaita rauhoittamaan kiinni pitämällä. Tätä aihetta ei oltu kuitenkaan käsitelty opiskelun aikana. Toisen opettajan mielestä koulukiusaamista oli käsitelty ihan kohtalaisesti. Minä näkisin, että totuus on jossain siinä puolivälissä. Koulukiusaamisen hoitaminen on asia, jonka koulutusta tarvittaisiin lisää, hän toteaa.

PEHMEÄT ARVOT VAI KRIMINALISOINTI?

Saunamäen mielestä ongelmat pitäisi pystyä hoitamaan ensisijaisesti koulujen puitteissa. Hän toteaa, että pahoinpitelyyn ja kunnianloukkaukseen pätevät ihan samat lait niin koulussa kuin sen ulkopuolellakin ja toivoisi koulujen saavan tehdä enemmän valistavaa yhteistyötä virkavallan kanssa.

- Olen äärimmäisen pettynyt, että Helsingin kaupunki lopetti taannoin lähipoliisi-systeemin. Meillä oli koulusamme lähipoliisi, joka kävi antamassa oppilaille esimerkiksi laillisuuskasvatusta ja kiersi luokkahuoneissa. Joskus harvoin sattuneissa rärkeimmissä väkivaltatapauksissa oli helppoa soittaa lähipoliisille Kontulan toimipisteeseen, hän kertoo.

PITÄÄKÖ HYVÄ KÄYTÖS PALKITA?

- Pyrimme koulusamme toimimaan niin, että oppilaille oli oma vastuu tilanteista, eikä palkitsemista hyvästä käytöksestä tarvittaisi. Joskus vaikeimmissa tapauksissa saatoimme käydä tappelupukarien kanssa koulun keittiössä, jossa emäntä antoi heille jätskipuikot sovinnon kunniaksi. Sellainen ei kuitenkaan kannata, jos yrittää jatkuvasti "lahjoa" lapsia olemaan kiltisti. Meillä oli koulusamme käytössämme vertaissovitteluryhmä, eli verso ja toinen käyttämämme toiminto oli KiVa-koulutus. Molemmat ovat toimivia systeemejä. Sovittelutilanteissa pyrimme siihen, että se päättyisi reiluun kädenpuristukseen tappelijoiden sovinnon merkiksi, hän toteaa.

FRIENDS JA LIONS QUEST

Saunamäki kertoo kahdesta koulutusmuodosta, joista toinen on Aseman Lapset ry:n järjestämä Friends-koulutus ja toinen Lions ry:n järjestämä Lions Quest -koulutus.

- Olen Lions Club -toimintani kautta ollut mukana järjestämässä opettajia Lions Quest -koulutukseen. Nämä molemmat koulutukset tähtäävät siihen, että saataisiin tuettua lasten ja nuorten itsetunnon kehittymistä, paineiden sietokyvyn sekä yleisen henkisen hyvinvoinnin parantumista, hän kertoo.

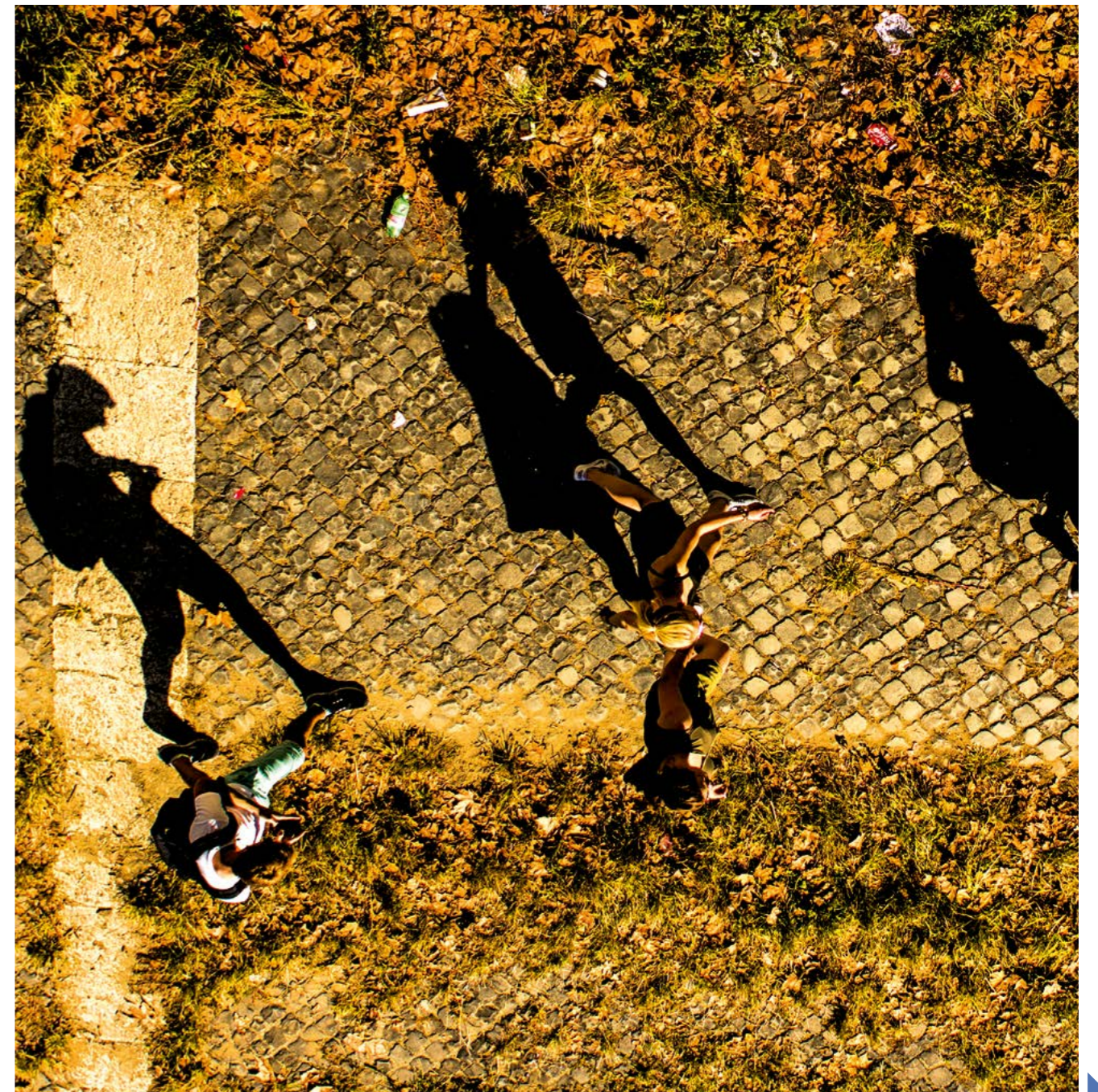
YHTEISKUNNAN ERIARVOISTU- MINEN HEIJASTUU KOULUIHIN

Eläkkeelle jäätyään Saunamäki on tehnyt opetussijaisuuksia aivan viime vuosinakin. Tätä kautta hänellä on edelleen näkemystä nykypäivän koulumaailmasta.

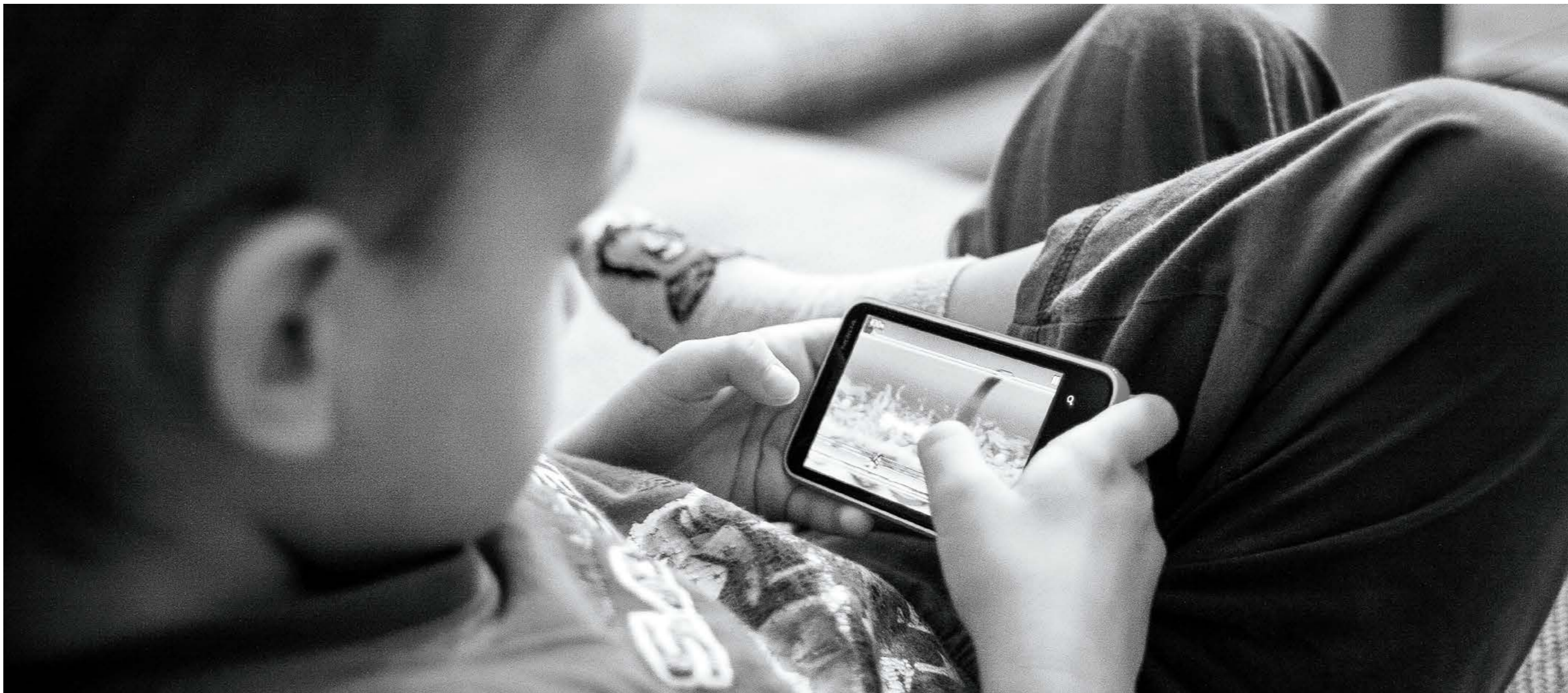
- Yhteiskuntamme on valitettavasti sekaisin ja eriarvoistuminen kasvaa koko ajan. Kun vanhemmat ovat hukassa, se heijastuu myös koulumaailmaan. Enää ei ole kyse pelkästään rodullisista ristiriidoista, koska se on jo ihan tätä päivää. Sanoisin, että yleinen rauhattomuus on lisääntynyt, mutta onneksi opettajille on tullut enemmän työkaluja, kuten jo aiemmin mainitut versot, KiVat ja muut, joilla häiriöihin pystytään puuttamaan, hän kertoo.

” YHTEISKUNTAMME ON VALITETTAVASTI SEKAISIN JA ERIARVOISTUMINEN KASVAA KOKO AJAN.

” TILANNE ON SE, ETTÄ TÄNÄ PÄIVÄNÄ VANHEMMUUTTA ULKOISTETAAN ERI TOIMIJOILLE AIVAN LIIKAA. TÄMÄ ON VAKAVA ASIA.

Yleinen rauhattomuus on lisääntynyt. Olisi hyvä jos koulut saisivat tehdä enemmän valistavaa yhteistyötä virkavallan kanssa.

Oppilaiden kännyköiden käyttö häiritsee oppituntia ja keskittymistä opetukseen.

”KOTI KASVATTA A, KOULU OPETTA A”

Saunamäen kokemuksen mukaan, jo useamman vuoden ajan osa vanhemmista, jotka ovat niin sanottuja bisnesuraa luovia ihmisiä, ovat jättäneet kasvatusvastuun kouluille. Hänen mielestään myös hieman heikommin toimeentulevissa perheissä, joissa asiat ovat taloudellisesti heikosti, ei ole voimia lasten kasvattamiseen.

- Tilanne on se, että tänä päivänä vanhemmuutta ulkoistetaan eri toimijoille aivan liikaa. Tämä on vakava asia. Vanhemmat haluavat, että vastuu on koululla, oppilashuoltoryhmällä, kirkolla tai kellä tahansa muulla kuin heillä itsellään. Hän kertoo tehneensä laskelman, jonka mukaan lapsi on vuodessa 50 475 tuntia kotona ja 950 tuntia koulussa. Näin ollen koulun mahdollisuus vaikuttaa lapsen kasvatukseen on paljon pienempi kuin vanhempien. Pitäisi aina muistaa, että koti kasvattaa, koulu opettaa, hän toteaa.

LAPSET JA SOSIAALINEN MEDIA

- Minun viimeisinä rehtori-vuosinani kännykät alkoivat yleistymään. Ensimmäisen kännykkäbuumin aikaan oppilaat lähettivät tekstiviestejä toisilleen. Näissä viesteissä mollattiin ja kerrottiin ilkeitä juoruja toisista oppilaista. Voittopuolisesti asialla olivat tytöt. Sitten kun kamerakännykät tulivat markkinoille, niin alkoi ilkeiden kuvien lähettely. Meidän koulussamme tehtiin vanhempien suostumuksella sopimus, että joka luokkaan tuli opettajan pöydälle laatikko, johon oppilaat laittoivat puhelimensa aamulla kouluun tullessaan ja ottivat pois koulupäivän loppuuta. Puhelimeen sai toki vastata, jos vaikka huoltajalla oli jotain tärkeää asiaa.

Hän kertoo, että jossain vaiheessa opetusvirasto kielsi oppilaiden puhelinten pois ottamisen ja tänä päivänä on todella ongelmallista, että oppilailla on kännykät tunneilla

ja opetuksesta piittaamattomat oppilaat näpyttelevät kännyköitään.

- Kävimme myös oppilaiden kanssa läpi, mitä sosiaaliseen mediaan saa latailla.

KAIKKI EIVÄT SOVELLU OPETTAJAKSI

- Meitä opettajia on kaikenlaisia ja kaikki eivät sovellu tähän työhön, vaikka haluaisivatkin. Kun rehtorina ollessani rekrytoin uusia opettajia, kävin heidän kanssaan hyvin tarkasti läpi mikä meidän koulumme on ja mikä on asuinalue, jossa se sijaitsee. Koulumme sijaitsi kuitenkin sellaisella alueella, joka vaati opettajalta erityisiä voimavaroja ja kysyin aina hakijoilta tulevatko he varmasti pärjäämään

**” HÄN KERTOO TEHNEENSÄ LASKELMAN,
JONKA MUKAAN LAPSI ON VUODESSA
50 475 TUNTIA KOTONA JA
950 TUNTIA KOULUSSA.**

meillä. En halunnut pelotella heitä, mutta halusin antaa kokonaiskuvan, mihin opettaja on tulossa. Ennen minun virkakauttani koulumme opettajien vaihtuvuus oli ollut suurta. Tämä oli ensimmäinen kohta, johon rehtoriksi tultuani puutuin. Homma ei ollut toiminut, kun väki vaihtui liian tiuhaan. Halusin saada kiinteän opetushenkilökunnan. Tässä en ihan jokaisessa tapauksessa onnistunut, mutta pyrin kuitenkin aina jatkuvuuden varmistamiseen.

OLETKO KOHDANNUT OPETTAJIEN KIUSAAMISTA?

- Ala-asteen kouluissa, joissa olen ollut opettamassa, opettajien kiusaaminen ei ole ollut mitenkään merkittävää. Erityisluokilla toki jonkin verran, mutta niin sanotuilla normaaleilla luokilla opettajia ei kiusattu juuri lainkaan. Opettajia on kylläkin kiusattu vanhempien taholta jonkin verran ja tämä liittyy juuri näihin vanhemmuuden ulkoistamisiin.

Hän kertoo, että esimerkiksi Facebookissa levitetään nykyään erilaisia viestiketjuja, jotka saattavat syntyä aivan pienestä asiasta, mutta kierteessään kasvavat todella erikoisiin mittasuhteisiin.

- Opettajiin kohdistuvia panettelukirjeitä kierteää somessa tälläkin hetkellä ja niissä saatetaan vaatia esimerkiksi jonkun opettajan erottamista. Vanhemmat hääräävät liikaa omiaan sosiaalisessa mediassa, Saunamäki sanoo.

MIKÄ AIHEUTTAA KOULU- KIUSAAMISTA?

- Se nyt vaan on niin, että missä kaksi tai kolme ihmistä kokoontuvat, niin aina ei olla sovussa. Näkisin yhtenä syynä yhteiskuntamme eriarvoistumisen, kuten olen jo aiemmin todennut. Kodeissa ei syystä tai toisesta vaan jakseta kasvattaa lapsia.

Juha Saunamäki jäi eläkkeelle vuonna 2010.

KIUSAAMISTA VAI KIUSOITTELUA

Saunamäen mielestä nykyisin ollaan herkästi yliherroksilla vähän joka asian suhteen. Hänen mielestään koulukiusaussana on kärsinyt jonkinlaisen inflaation, kun ei osata erottaa onko joku kiusaamista vai kiusoittelevaa.

- Joskus esimerkiksi pojat kokeilevat "reviirejään", joka kuuluu tiettyyn kasvuvaiheeseen. Kyllä tällaisiin tapauksiin joudutaan joskus puuttumaan, mutta yleensä ne laantuvat itsestään. Kodeissa kuitenkin ollaan yliherkkiä ja kun vanhemmat käyvät kierroksilla, niin tapauksista tehdään suurempia kuin ne loppujen lopuksi ovatkaan. Kun asioita on selvitelty, niin lopulta vanhemmat ovat itsekin todenneet, ettei tilanteessa lopulta ollutkaan mitään vakavaa, hän toteaa.

"KOULUKIUSAAJA ON NUIJA"

- Näin suoraan minä kiusaavalle oppilaalle sanoin. Sanoin häntä myös surkimukseksi, jos hän kiusaa. Lisäksi kysyin haluaako kiusaaja varmasti olla nuija. Ja vastaus oli tietenkin aina "en halua". Sitten kysyin, ymmärtääkö hän varmasti mitä tarkoitan. Käytin näitä sanamuotoja myös vanhempien läsnäollessa, eikä heillä ollut mitään sitä vastaan. Asia pitää sanoa kiusaajille niin selkeästi, että he varmasti ymmärtävät tehneensä väärin.

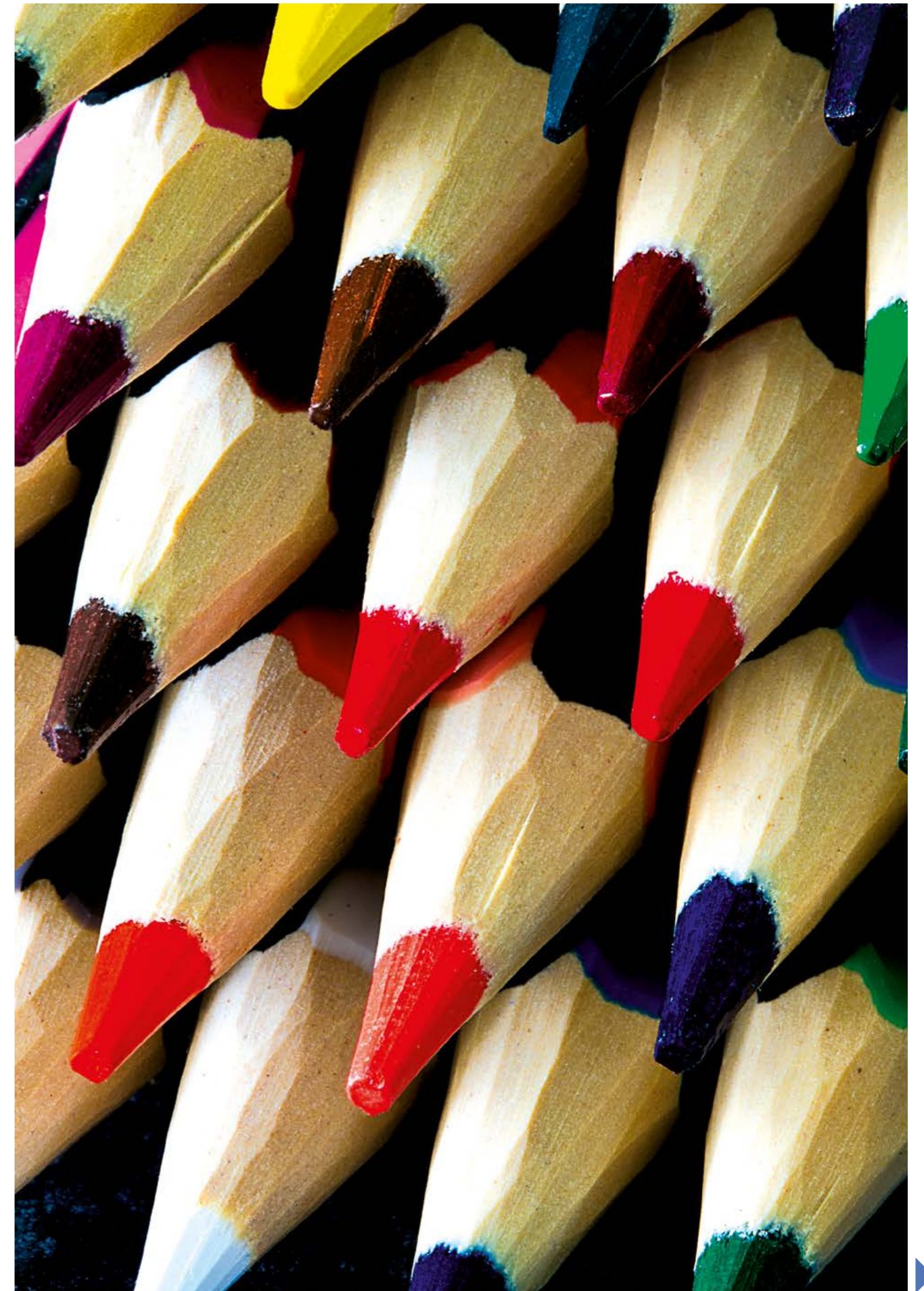
Saunamäki kertoo käyttäneensä käytännön esimerkkejä, kun oli selittänyt kiusaajille heidän tekojensa seurauksia.

- Kysyin kiusaajalta, että jos minä käyttäytyisin vaikkapa lähiostarilla tuolla tavoin, niin mitä minulle tapahtuisi. Tällöin he ymmärsivät, että paikalle saapuisi vartija ja poliisi. Näin sain selitettyä, että se mitä pienet ihmiset tekevät on täysin rinnastettavissa aikuisten maailmaan eli teko on lainvastainen. Yritin aina vedota oppilaan järkeen, hän kertoo.

**” ASIA PITÄÄ SANOA KIUSAAJILLE NIIN SELKEÄSTI,
ETÄ HE VARMASTI YMMÄRTÄVÄT TEHNEENSÄ VÄÄRIN.**

MITEN KÄSITTELIT KOULU- KIUSATTUA?

- Pahoittelin tietenkin, että näin oli päässyt käymään ja samalla lupasin tekevämme kaikkemme, että jatkossa häntä ei kiusattaisi. Rohkaisin häntä myös jatkossa kertomaan heti kiusaamisesta kotona ja koulussa, jos kiusaaminen kuitenkin jatkuisi. Tärkeintä on, ettei jää asian kanssa yksin murehtimaan. Jotkut lapset ovat jostain syystä sellaisia, etteivät luonteensa vuoksi pysty vastustamaan kiusatuksi tulemistä. Tällaisen lapsen itseluottamuksen tukeminen on erittäin tärkeää ja siihen löytyy nykyisin työkaluja, joista aiemmin oli jo puhe, rehtori Saunamäki sanoo. ■

KASVATUKSEN APUVÄLINEITÄ

opettajille ja muille kasvattajille

Seuraavassa on tarkempi esittely Juha Saunamäen mainitsemista kahdesta kasvatuksen apuvälineestä, jotka on tarkoitettu opettajille ja muille kasvattajille.

TEKSTI: ERKKI SUTELA

LIONS QUEST - ELÄMISENTAITOJA

Suomen Lions-liitto ry järjestää Quest-koulutusta, jonka avulla annetaan kasvattajille, kuten opettajille, varhaiskasvattajille ja nuorisotyöntekijöille välineet opettaa lapsille ja nuorille elämisen taitoja. Koulutuksen tavoitteena on saada estettyä nuorten syrjäytyminen.

LQ-elämisen taitoja -ohjelmassa annetaan käytännön työkaluja oppilasryhmien ryhmäytämiseen ja elämätaitojen harjoitteluun. Koulutukseen osallistujia valmennetaan ja rohkaistaan käyttämään toiminnallisia ja kokemuksellisia työtapoja, joilla vahvistetaan lasten ja nuorten itseluottamusta, tunne-, vuorovaikutus- ja päätöksentekotaitoja, hyvinvointiosaamista ja samalla edistetään oppimista.

Lions Quest on ollut Suomessa käytössä jo yli 20 vuotta ja tänä aikana on ohjelman käyttäjiksi koulutettu jo lähes 20 000 opettajaa ja muuta kasvattajaa. Ohjelman suosittelijoina ovat muun muassa Opetushallitus ja Opetusalan Ammattijärjestö (OAJ).

LIONS QUEST -SISÄLTÖALUEET:

1. Turvallinen ryhmä

- Myönteinen, erilaisuutta arvostava oppimisilmapiiri.

2. Itseluottamus ja päätöksenteko

- Itsetunnon ja vastuullisuuden vahvistaminen.

3. Vuorovaikutus

- Kuuntelu- ja keskustelutaidot kotona, koulussa ja vapaa-aikana.

4. Tunteet

- Tunnetaidot ja itsehallinta sekä erityisesti muutoksessa tarvittavat valmiudet.

5. Terveys

- Terveen kasvun tukeminen ja päihdeasenteen muokkaaminen.

Lisätietoja: www.lions.fi

FRIENDS - MIELENTERVEYDEN JA TUNNETAITOJEN KEHITTÄMIS-OHJELMA

Aseman Lapset ry:n järjestämän Friends-ohjelman avulla pyritään ehkäisemään ahdistuneisuuden ja masentuneisuuden kehittymistä vahvistamalla tunne-elämän tasapainoisuutta ja edistämällä myönteisten selviytymistaitojen oppimista, ennen kuin vakavia tunne-elämän ongelmia ehtii syntyä.

Australialaisen psykologian professori Paula Barretin kehittämä ohjelma ottaa huomioon kognitiivisia, fysiologisia ja käyttäytymiseen liittyviä prosesseja, jotka tutkimustiedon mukaan ovat yhteydessä ahdistuksen syntyyn ja kokemiseen. Ohjelma perustuu kattavaan tieteelliseen tutkimukseen ja arviointiin, ja on levinnyt eri puolille maailmaa. Friends-ohjelmasta on tehty vuodesta 1996 alkaen lukuisia kansainvälisiä arviointitutkimuksia, jotka perustuvat ohjelmaan osallistuneiden haastatteluihin.

Friends-ohjelmasta on käytössä kolme versiota eri-ikäisille lapsille ja nuorille.

FUN FRIENDS

Ohjelma on suunnattu varhaiskasvatus- ja alkuopetusikäisille lapsille.

FRIENDS LAPSILLE

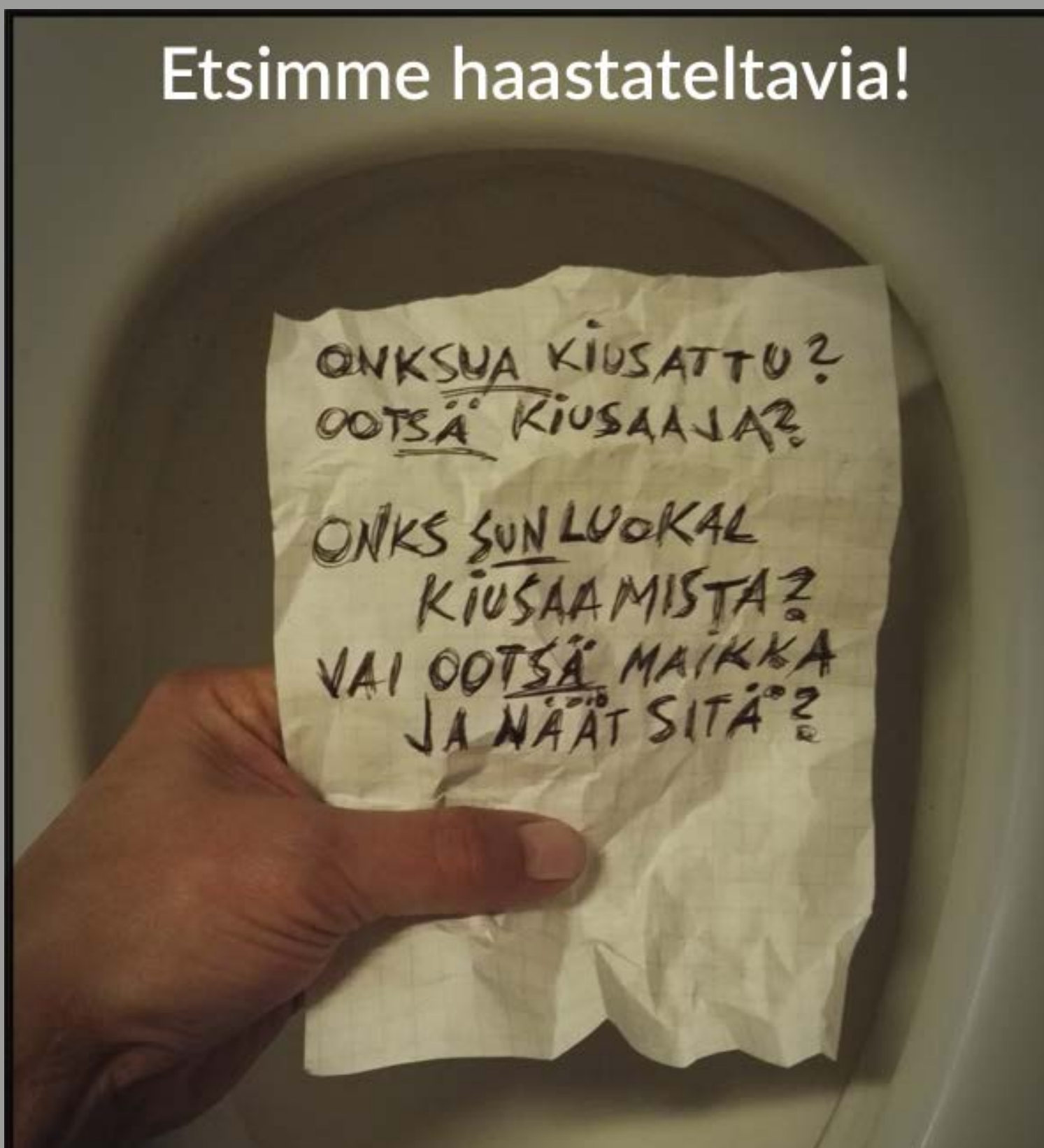
Lasten Friends-ohjelma on suunnattu pääosin 9-12-vuotiaille lapsille.

FRIENDS NUORILLE

Nuorten Friends on suunnattu 13-16-vuotiaille nuorille.

Lisätietoja: www.asemanlapset.fi

Etsimme haastateltavia!

ONKOSUA KIU SATTU?
OOTSA KIU SAAJA?
ONKS SUN LUOKAL
KIU SAA MISTA?
VAI OOTSA MAIKKA
JA NAAT SITÄ?

OLE ROHKEA JA ILMOITTAUDU!

Haemme haastateltavia Kouluturvaa -lehteen.

Haastattelut voidaan tehdä nimettöminä tai omalla nimellä.

Yhteydenotot: kati@kouluturvaa.fi

Jalkapallolegenda Atik Ismail: MEILLÄ AIKUISILLA ON VASTUU

Kouluturvaa haastatteli yhtä legendaarisimmista suomalaisista jalkapalloilijoistamme. Juniorijalkapalloilijoiden valmentajana hänellä on kokemusta myös urheilun parissa tapahtuvasta kiusaamisesta ja sen ehkäisystä.

TEKSTI: ERKKI SUTELA

KUVAT: ATIK ISMAILIN KUVA-ARKISTO

Aktiiviuransa aikana Atik Ismail, 59, pelasi Helsingin Jalkapalloklubissa, Kiffenissä ja kuopiolaisessa KPT:ssä. Suomen jalkapallomaajoukkueessa hänelle kertyi 26 ottelua. Ammatillisena Ismail pelasi Turkissa, Belgiassa ja Ruotsissa.

PÄIHDEONGELMISTA

RAITISTUMISEEN

Jalkapallouransa jälkeen Ismail kärsi päihdeongelmista, mutta raitistui ja koulutautui lähihoitajaksi. Hän on sittemmin toiminut jalkapalloilun parissa nuorisovalmentajana ja tällä hetkellä hän on kontiolahtelaisen Lehmon Pallo-77 -joukkueen valmennuspäällikkö Itä-Suomessa.

Ismail kertoo pelanneensa nuorena paljon erilaisia pallopelejä ja saaneensa ensimmäiset kosketukset liikuntaan ja pihapiirin kavereihin syntymäkaupunkinsa Helsingin lähiössä Haagassa 1960-luvulla.

- Kiusaamista ei tuolloin juurikaan ilmennyt. Toki lähiössä oli aina omat koviksensa, mutta pärjäsin ehkäpä sen takia, että olin aika lahjakas pallopeleissä. ”Kuningasjaossa” minut yleensä valittiin ensimmäisenä joukkueeseen. Koulumaailmassa tilanne oli toinen kuin liikunnan parissa. Opettajat eivät kiusaamisiin erityisemmin puuttuneet, mutta kuri oli onneksi kuitenkin sen verran tiukkaa, että pahimmilta ylilyönneiltä vältyttiin, hän kertoo.

Ismail on toiminut jalkapalloilun parissa vuodesta 1975 ja valmentajana vuodesta 1990. Tänä aikana hän on havainnut selkeitä muutoksia harrastusolosuhteissa.

- Olosuhteet ovat parantuneet ja lajeja voidaan harrastaa suhteellisen turvallisessa ympäristössä.

VIRTUAALIMAAILMA

HUOLESTUTTAA

Ismail sanoo, että ihmisten erilaisuutta on ollut aina ja tulee aina olemaan, mutta ohjaajien ja valmentajien tehtävänä on puuttua tällaisesta johtuviin kiusaamistapauksiin. Hänen kokemuksensa tästä ovat olleet positiivisia.

Atik ja ”elämänsä rakkaus” - jalkapallo. (Kuva: Elina Itkonen).

- Olen varma, että näihin kiusaamistapauksiin puututaan ja niistä puhutaan. Ammatillisuus on hyvä seikka. Lasten kehittyminen on yksilöllistä sekä samalla haasteellista. Eniten minua huolestuttaa virtuaalisuus, jota tenavat kokevat jokaisena päivänä. Pahimpana esimerkkinä ovat siitä johtuvat väkivaltatapaukset.

YHTEISÖLLISYYDEN MERKITYS ON TÄRKEÄÄ

Ismailin mielestä nyky-yhteiskuntamme arvoja ovat tulokellisuus ja voiton tavoittelu. Tämä saattaa aiheuttaa hankaluksia nuorten harrastusten parissa.

- Yhteisöllisyyden merkitys kiusaamistapauksissa on tärkeää. On siis selvä, että meillä aikuisilla on vastuu.

TASA-ARVOINEN KOHTAAMINEN

- Jokaisella meistä on oma elämänsä ja omat arvomme, mutta mielestäni niistä tärkeimpiä ovat tasa-arvoinen kohtaaminen. Tarkoitin tällä sitä, että joskus saatetaan tehdä väärin ja ikään kuin ”sulkea silmät” tapauksissa, joissa kiusaajana on joukkueen paras pelaaja tai jäsen. Tärkeimpä-

nä keinona kiusaamisiin pidän siihen puuttumista ja keskustelua kiusaajan kanssa, hän toteaa.

Ismail kertoo tuoreen esimerkin valmentamastaan junioreijoukkueesta.

- Kuulin, että eräs lahjakas pelaaja haukkuu toisia pelaajia. Seurasin kaveria, kun hän tuli pukukoppiin ja sanoin hänen olevan taitavana pelaajana esimerkkinä muille. Tästä syystä sinun pitää kannustaa ja rohkaista joukkueetovereitasi, eikä lytätä heitä. Kaveri oli aika hiljaa. Luulen, että näinkin yksinkertaisella viestillä on merkityksensä.

LAPSET OVAT LAPSLIA

Ismail sanoo, että monet vanhemmat pitävät tänä päivänä lapsiaan vanhempina kuin he iältään ja kehitykseltään ovat. Lasten ei anneta olla lapsia.

- Lapsi tarvitsee huolenpitoa ja huomiota. Positiivinen ja kannustava ilmapiiri tuo hyvän olon tunteen kaikille.

Jalkapallolegenda päättää haastattelumme kauniin sanoin: ”Yksin olen voimaton, yhdessä meissä on voimaa, myös kiusaamisen estämiseen.”

Jalkapallo on aina kuulunut kiinteästi Atikin elämään.

*Motto: "It's only football,
but I like it!"*

SAAVUTUKSET JALKAPALLOURALLA:

- 26 A-maattelua (7 maalia)
- 201 SM-sarjapeliä (113 maalia)
- 2 SM-sarjakultaa, 2 Suomen Cupin voittoa

- Vuoden Pelaaja 1978
- Kolminkertainen maalikuningas
- 18-vuotiaiden EM-hopea 1975
- Hall of Fame / Suomen Palloliitto
- Hall of Fame / HJK

PELIURA ULKOMAILLA:

- Turkki, Ruotsi, Belgia

KOULUTUS:

- Kaikki keskeiset kotimaiset valmentajakoulutukset.

Atik Ismailin omaelämäkerta ”Pelimies” ilmestyy lokakuussa 2016.

Lisätietoja: www.atikismail.fi

LEMMIKKIELÄIN voi muuttaa ELÄMÄN

Kauhavalainen Marie Pitkjärvi, 19, kertoo oman tarinansa siitä, miten koulu-kiusatusta työstä tuli elämään uskova nuori nainen, kun hänen elämänsä tuli pieni mäyräkoira ja koiraharrastuksen kautta uusia ystäviä. Paras ystävyys on hänen mielestään se, mitä oma rakas koira hänelle joka päivä antaa.

TEKSTI: ERKKI SUTELA

KUVAT: MARIE PITKÄJÄRVEN KUVA-ARKISTO

KOTOISIN PIENELTÄ PAIKKA- KUNNALTA

- Olin nuori tyttö pieneltä paikkakunnalta, en edes viisi-toista vuotta vanha, kun vanhempani jo antoivat vastuulleni pienen pienen mäyräkoiran, sen ensimmäisen oman koiran - Lucan. Siitä hetkestä lähtien kannoin vastuuta myös toisen hengestä. Vastuu oli suuri ja pelottava pienelle tytölle, mutta mikä sen ihanampi lahja kuin aito ystävä. Tuohon aikaan ympärilläni ei ollut paljoa kavereita, kaikkien silmissä olin vain tyttö, jonka vaatteet olivat koirankarvoissa, tyttö joka puhui vain koiralleen.

HALUSI SALATA KIUSAAMISENSA

Marie kertoo, ettei halunnut näyttää kiusaamistaan kenellekään.

- Totta kai luokkalaiseni ja muutkin oppilaat näkivät, että

minua kiusataan, mutta eivät reagoineet asiaan mitenkään. Myöhemmin aloin lintsamaan koulusta. Erään kerran laitoin kuumemittarin patterin lähettyville hetkeksi, että mittari näyttäisi minulla olevan muka 38 astetta kuumetta.

- Ekoina kertoina se meni vanhemmilleni läpi, kun näyttelin hirveän sairasta. Liian usein toistettuani tuota kikkaa, alkoivat vanhempani ihmettelemään. Äiti soittikin sitten koulumme kuraattorille epäilyksestään, että minua kiusataan. Kuraattori otti minuun yhteyttä ja minähän kielsin kaiken. Kotiin päästyäni olin tosi vihainen porukoilleni, että he olivat kehdanneet tehdä minulle noin. Kyllähän vanhempani ja koko koulu tiesivät, että minua kiusataan, minä vain kielsin kaiken, enkä halunnut siitä julkista "showta".

KENNEL-KERHOON MUKAAN

- Lucan kasvettua vanhemmaksi aloin käydä sen kanssa erilaisissa treeneissä, mitä Kauhavan kennel-kerho siihen

"Mua on kiusattu, mua on lyöty ja mulle on naurettu. Kun muut lähtivät ryyppäämään, lähdin minä kauheassa kaatosateessa rämpimään koiran kanssa metsään. Menin aikaisin nukkumaan ja heräsin aikaisin aamulla koiran kanssa kisoihin, kun muut konttasivat vielä koteihinsa yön pimeinä tunteina".

Mäyräkoira Luca ja Marie ovat erottamattomat ystävykset.

aikaan järjesti. Joskus kouluttaminen tuntui haasteellisesta ja meinasi jopa toivo loppua; millä minä muka motivoisin tämän koirani?

UUSIA YSTÄVIÄ

Kennel-kerhon porukka oli mukavaa, joiden kanssa treenailemme vieläkin yhdessä silloin tällöin ja tutustuin siellä myös kahteen ihanaan tyttöön, joilla on kaksi ihanaa, samanikäistä koiraa kuin minulla. Koiristamme tuli heti ystäviä ja niin meistä kolmesta nuoresta tytöstäkin.

Vihdoinkin löysin ihmisiä, jotka eivät arvostelleet minua vain sen takia, että olin ”typerä koiraihminen”. Nyt kun kävelin koulun käytävillä, pystyin jo hieman nostamaan päätäni, en ollut yksin se, kenen vaatteissa on koirankarvoja ja kenen takin kauluksessa näkyy aamuiset kuolat, jotka koirani jätti takkiini toivottaessaan minulle ”hyvää koulupäivää”.

OPISKELUKAVERIT PUHUIVAT

”KOIRIEN KIELTÄ”

Vuodet menivät eteenpäin ja Marien oli aika lähteä opiskelemaan ammattia.

- Heti ensimmäisenä päivänä, kun meidän piti esitellä itsemme luokan edessä, aloitin sen kertomalla, että ”minulla on koira”. Hämmästykseni huomasi, että kukaan ei nauranutkaan minulle ja luokassa oli myös muillakin koiria, lisää ihmisiä, jotka puhuvat kanssani ”koirien kieltä”. Minusta tulikin suosittu tyttö, joka oli energinen, huumorintajuinen ja rakasti nauramista. Ympärilleni kertyi pal-

jon ihmisiä, jotka näkivät minussa muutakin kuin takin kauluksessa olevat koirankarvat.

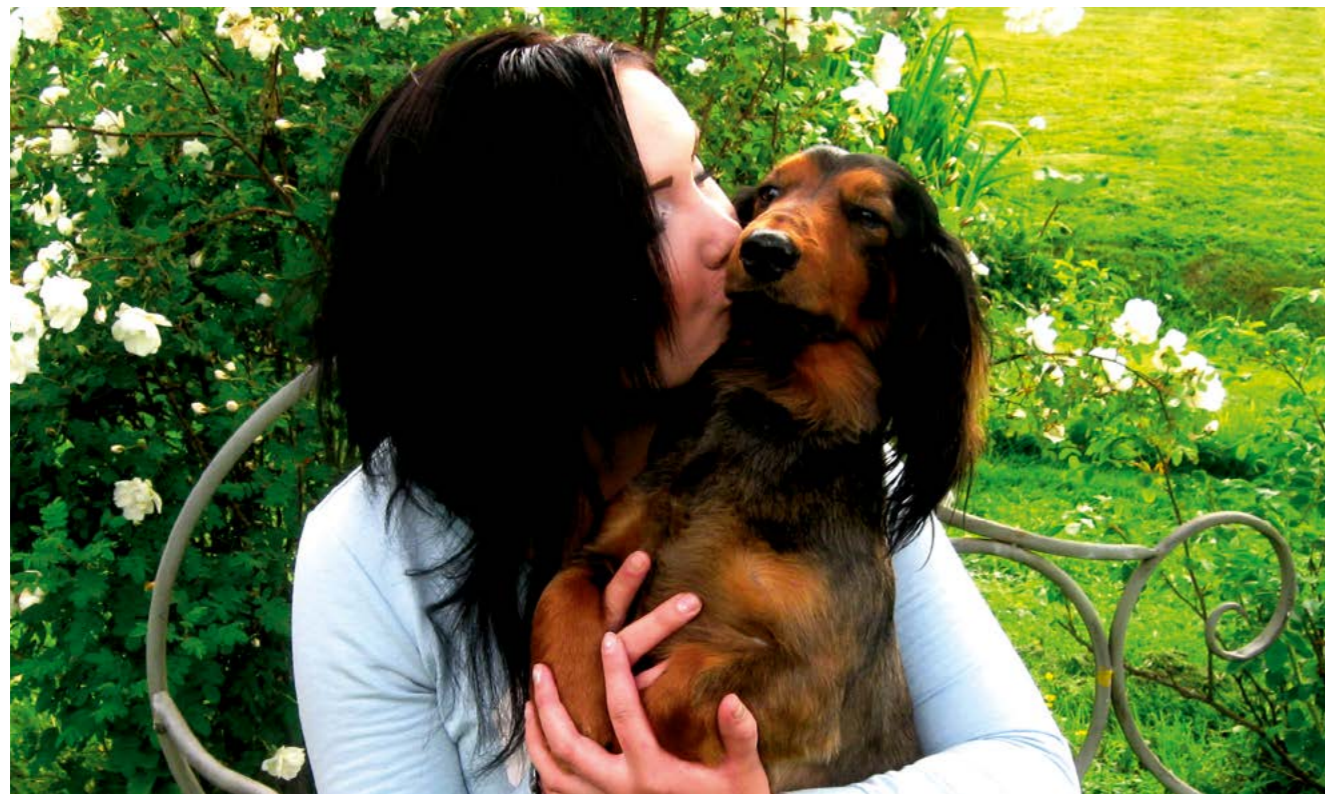
EI MITÄÄN KADUTTAVAA

Marien pohtii elämäänsä taaksepäin ja miettii, ettei kadu nuorena tekemiä valintojaan.

- Olen täysin tyytyväinen siihen, että en lähtenyt muiden kanssa ryyppäämään, vaan elin teini-ikäni raittiina. Toivon, että muutkin nuoret osaisivat valita sen paremman ystävän rinnalleen, oli se sitten koira tai toinen ihminen. Ne ystävät joiden edessä sun pitää olla tupakka huulella, viinapullo kädessä ja arvailta askeleita, eivät ole oikeita ystäviä. Kun täytin kahdeksantoista, kävin minäkin ulkona, tiedän mitä on olla humalassa, mutta en käynyt koskaan juomassa vain sen takia, että olisin samanlainen kuin muut - ”kova nuori”, hän toteaa.

- Asun tällä hetkellä suuressa yksioössä, omistan kaksi koiraa, jotka piristävät päiviäni päivästä toiseen, olen mieluisassa duunissa ja ympärilläni on paljon ystäviä - niin koira ihmisiä kuin koirattomiakin. Ja edelleen vierelläni kävelee tämä kaikkien rakastama kuusivuotias mäyräkoira - Luca. Ilman sitä, mun elämä ei olisi ollut niin huvittavaa, niin jännittävää ja niin rikasta.

- Lucan heiluva häntä on tehnyt murheista pienempiä ja sen todellisen ystävyuden ansiosta en ole tuntenut itseäni enää yksinäiseksi. Lucan persoonallisen luonteen ja suuren egon ansiosta en koskaan pystyisi kuvittelemaan päivääkään ilman mäyräkoiraa. Toivottavasti jokainen saa kokea mäyräkoiran ystävyuden; ei sen, joka on jääkaapissa, vaan sen, joka lämmittää sun varpaita. Niitä me tarvitsemme ja niiden ansiosta me jaksamme seuraavaan päivään. ■

TILAA KOULUTURVAA-LEHTI!

4 NUMEROA: 79 €

2 NUMEROA: 49 €

1 NUMERO: 30 €

SOITA ASIAKASPALVELUUMME:

010 505 6699

(MAANANTAI-TORSTAI KLO 9-14)

TAI TILAA LEHTI SIVUSTOLTAMME:

WWW.KOULUTURVAA.FI

AUTETAAN YHDESSÄ KOULUKIUSATTUJA!

VALOKUVAAJAT

hyvällä asialla,

TÄRKEÄN ASIAN PUOLESTA

Kaksi helsinkiläistä valokuvausta opiskelevaa kaverusta, **Sami Turunen** ja **Behi Assadi**, päättivät ottaa näkyvästi kantaa tärkeään asiaan, oman rakkaan intohimonsa, valokuvauksen, kautta. Koko projekti toteutetaan ilman minkäänlaista korvausta; täysin talkootyönä. He eivät kuitenkaan itse halua olla esillä, vaan antavat tilaa itse aiheelle ja kuvauskohteille.

TEKSTI: ERKKI SUTELA
KUVA: KUVITUSKUVA

Annetaan valokuvaajien itse kertoa, miten idea kuvausprojektiin syntyi ja mitä he haluavat sillä saavuttaa.

IDEAN SYNTY

- #AnnaMuutokselleKasvot - EI koulukiusaamiselle! -tempaus syntyi halusta vaikuttaa näkyvästi asioihin ja tehdä se erilaisia lähestymistapaa käyttäen. Valokuvaajan työväline vaikuttamiseen on hänen kameransa ja hänen visiotaan peilaavat ottamansa kuvat. Koska mediassa on ollut jälleen paljon puhetta koulukiusaamisesta, mutta valitettavan vähän todellisia tekoja, tuntui aiheeseen tarttumisen kuvan kautta perustellulta; valokuvalla olisi suora, välitön ja sensuroimaton vaikutus ihmisiin, kertoo **Sami Turunen**.

TALKOOHENGESSÄ

- Jo heti alussa päätimme, ettemme halua sotkea rahaa, politiikkaa eikä uskontoa projektiimme. Näin on toimitukin, sillä kaikki mukaan lähteneet ihmiset ja yhteistyötahot ovat talkoohengellä mukana, ilmaan minkäänlaisia korvauksia. Ainoa mistä on jouduttu maksamaan, ovat kertakäyttöastiat ja visyyvedet studiolle.

KAMPAJAN TAVOITTEET

Turunen kertoo, että kampanjan tavoitteena on saada kuvatut työt ihan konkreettisesti sen oikean kohderyhmän käyttöön eli kouluihin.

- Suunnitelmissa on valokuvakirja, kalentereita ja kouluissa kiertävä näyttely. Eikä pidä unohtaa kuvauksien yhteydessä tehtäviä videoita, joille ihmiset ovat saaneet sanoa vapaasti tuntojaan koulukiusaamiseen liittyen. Kaikki tämä riippuu kuitenkin siitä, että saammeko asianomaiset tahot, kuten Opetushallitusta mukaan. Yrityksen puutteesta asia ei ainakaan meidän puolelta jää kiinni, Turunen toteaa.

- Jos kaksi ihmistä saisi tehtyä omalta osaltaan aloitteen ja kantaisi kortensa kekoon koulukiusaamisen vastaisessa toiminnassa sekä vaikuttaisi positiivisesti ympäristöönsä, aktivoiden ihmisiä ajattelemaan ja toimimaan, olisi päivän hyvä työ tehty ja #AnnaMuutokselleKasvot-tempaus menestys. Haluankin kiittää kaikkia mukaan lähteneitä ja avustamassa olleita, toteaa Sami Turunen.

Ben Hassadi puolestaan kertoo, että koko kampanja lähti halusta käyttää osaamistamme johonkin tärkeään. Valokuvaajan vaikuttavin työväline on visuaalisuus, mutta

emme kuitenkaan haluneet ottaa pelkästään kauniita kuvia, vaan luoda niille merkityksellinen sisältö.

Hän kertoo kuulleensa Turusen kanssa koskettavia tarinoita kiusaamisesta ja tämä oli syyttänyt heissä kipinän projektin toteuttamiseksi.

KAIKILLA ON KOKEMUSTA KIUSAAMISESTA

- Kiusaamista ei tapahdu pelkästään lasten välillä, vaan siihen voivat sortua myös aikuiset. Varmasti jokainen meistä on joskus joutunut kiusaamisen kohteeksi - lapsena tai aikuisena. Kenties olemme itse olleet kiusaajan roolissa. On helppoa syytellä ja osoitella sormella, joten nyt on aika toimia.

Kuvattuina on nyt jo melkein viisikymmentä kasvoa ja se on ollut Assadin mukaan korvaamaton kokemus hänelle ja Turuselle.

- Suurimmalla osalla heistä on jonkinlaista kokemusta kiusaamisesta ja on ollut mielenkiintoista kuulla heidän tarinoitaan. Olemme erittäin kiitollisia siitä, että osallistujat ovat uskaltaneet kertoa meille omista kokemuksistaan, koska ymmärrämme sen vaativan rohkeutta, Assadi toteaa.

#AnnaMuutokselleKasvot

Kampanja käynnistyi toukokuussa 2016 ja virallisen teema-albumin valokuvaukset jatkuvat koulujen alkuun, elokuuhun 2016 asti.

Tämän jälkeen projekti jatkuu koulujen videohaastotempauksella sekä sosiaalisessa mediassa.

Idean ja hyväntekeväisyysprojektin takana on kaksi ammattivalokuvaajaksi keväällä 2016 Stadin Aikuisopistosta valmistunutta nuorta miestä, jotka haluavat olla mukana vaikuttamassa tärkeän ja ajankohtaisen asian puolesta työkalunaan valokuvaus.

Virallisten kampanjamuotokuvien valokuvaus tapahtuu pro-tason studiotiloissa ja kuvat toteutetaan niin, ettei kukaan kuvattava erotu joukosta, vaan kaikki toimivat vahvana, yhtenäisenä kiusaamisen vastaisena rintamana uskoon, poliittisiin uskomuksiin ja ihonväriin katsomatta. Mukaan tempaukseen voi osallistua kuka tahansa.

Lisätietoja: www.annamuutoksellekasvot.fi

"SARI" KERTOO OSALLISTUMISESTAAN KAMPANJAAN:

- Mun kaveri oli kutsunut mut tykkäämään tämän projektin Facebook-sivuista ja katsoin sitten, että mikäs tämä tämöinen on, ja sain sitten idean lähteä mukaan.

- Mun mielestä lapsille pitäisi jo ekaluokasta lähtien kertoa ja jankata suoraan siitä, mihin kiusaaminen voi pahimmasa tapauksessa johtaa. Se voi monen korvaan kuulostaa epämiellyttävältä, mutta ekaluokkalaisten puhuttamisiin itsetuhoisuudesta, mutta maailma muuttuu ja kasvatuksen pitää muuttua siinä mukana.

- Jos koulukiusaamista mieltii, niin opettajien pitäisi olla tarkempia ja jos yhtään vaikuttaa siltä, niin puhua kiusatun ja hänen vanhempiansa kanssa asiasta. Kun mua kiusattiin ala-asteella, niin opettajani vaan sanoi vanhemmilleni, ettei mua kiusata, koska hän ei ollut nähnyt mitään. Ihmisten on tietenkin koko ajan vaan vaikeampi ja vaikeampi puuttua kiusaamiseen, koska se siirtyy nettiin. Kiusaamista ei

voi katsoa sormien läpi, vaan asiasta on puhuttava molempien osapuolten kanssa, kunhan on ensin selvitetty, miten se juttu menee kiusatun näkökulmasta.

"Sari" kertoo aluksi jännittäneensä kuvaustilannetta.

- Aluksi jännitti, koska en tiennyt, mihin olen tällä kertaa itseni tunkenut, mutta kun kuvaukset alkoivat, niin siinä se jännitysikin jäi pois. Olen saanut varmuutta ja saa nähdä, mitä tämä kokemus tuo vielä tulevaisuudessa tullessaan.

Hän lähettää terveisensä Kouluturvaa-lehden lukijoille, että jos sinua kiusataan älä jää yksin asian kanssa, vaan kerro siitä jollekin. Jos taas näet kiusaamista, niin puutu siihen. Sitä ei saa loppumaan, ellei asialle tee jotain!

(Haastateltavan nimi on muutettu).

Muusikko Lieminen:

"KOULUN KINGEIMMÄT TYYPIT EI OO KIUSAAJIA"

Suosittu pop-laulaja Lieminen halusi lähteä mukaan kampanjaan, tärkeäksi kokemansa asian puolesta

TEKSTI: ERKKI SUTELA
KUVA: KAMPANJAKUVA

- En ole itse kokenut koulukiusaamista, mutta tää on tärkeä aihe, joka edelleen ikävä kyllä on ajankohtainen, sanoo Lieminen.

MITEN KOULU- KIUSAAMISEEN VOISI MIELESTÄSI PUUTTUA?

Näyttämällä oppilaille esimerkeillä, että koulun kingeimmät tyypit ei oo kiusaajia.

KUINKA KOULU- KIUSAAMISTA VOISI MIELESTÄSI ESTÄÄ?

Jutteleamalla asiasta avoimesti oppilaiden kanssa, nostamalla asian esille.

MITÄ HALUAT SANOA KIUSATUILLE?

Jätä kiusaajat omaan arvoonsa. Joku päivä ne tajuu kuinka urpoja ne on ollu. Muista myös kertoa frendeille ja porukoille jos sua kiusataan.

MITÄ HALUAT SANOA KIUSAAJILLE?

Kiusaaminen on tyhmintä puuhaa maailmassa. Jos haluu näyttää, et oot kova niin treenaa vaik kitaralla joku him-

mee soolo. Saat varmasti huomioo ja pisteitä, kundeilta ja gimmoilta. Lieminen haluaa myös sanoa terveiset niille aikuisille, jotka vielä tänäkin päivänä kärsivät lapsuuden tai nuoruuden ajan kiusaamisesta.

- Vaikka aihe voi olla arka, kannattaa silti siitä pyrkiä puhumaan jonku kanssa. Ehkä jopa puhua kiusaajan kanssa asiasta, hankin aikuisena saattaa katua tekojaan.

TERVEISESI KOULUTURVAA- LEHDEN LUKIJOIL- LEMME?

Nauttikaa elämästä!

Kuka?

Helsinkiläinen Lieminen on tehnyt musiikkia omien sanojensa mukaan koko ikänsä. Hän laulaa, soittaa kitaraa ja säveltää omat kappaleensa.

Omaa tietään kulkeva artisti on viime vuodet valloittanut Suomea monilla single-julkaisuillaan ja kovalla keikkailulla. "Tääl on Lieminen"-kappale nosti hänet suuren yleisön tietoisuuteen. Ilmiöksi nousutta sinkkua on kuunneltu Spotifyssä jo yli miljoona kertaa. ■

KIUSAAMINEN siirtyy sukupolvelta toiselle

Tiina kertoo koulukiusaamisen vaikuttavan häneen vielä aikuisenakin, 46-vuotiaana. Hän kehottaa nykypäivän kiusattuja kertomaan avoimesti kiusatuksi joutumisestaan sekä vanhemmilleen että opettajilleen. Ja toistamaan tätä tarpeeksi monta kertaa, kunnes asia on otettu vakavasti ja käsiteltyyn. Kiusaamista on tärkeää käsitellä, ettei se vaivu pimeään sopukkaan mielessä ja haittaa myöhempiä elämän vaiheita.

TEKSTI: KATI WIKSTRÖM

KUVAT: KUVITUSKUVIA

Kiusaaminen alkoi Tiinan muuttaessa pienestä kyläkoulusta isompaan kouluun yläasteelle. Hän kertoo koulun aloituksen olleen vielä rauhallista, koska silloin oppilaat tutustuivat toisiinsa ja kenties vielä etsivät potentiaalista sylkykuppia. Tiina valikoitui tyttöjen kiusatuksi.

PIILOTETTUA KIUSAAMISTA

Tiina kertoo kiusaamisen olleen aluksi niin kutsuttua piilotettua kiusaamista, joka ilmeni elein, ilveilynä ja kiuskutteluna. Piilotettua kiusaamista on vaikeaa ilmiantaa, koska kiusaaminen tapahtuu nimensä mukaisesti salassa, katseilta piilossa ja sitä on vaikeaa todistaa tapahtuneeksi. Ajan kuluessa kiusaaminen muuttui näkyväksi.

Kiusaaminen ilmeni nälvimisenä ja haukkumisena, hiuksista vetämisenä ja kumeilla ampumisina. Tiinan vaatteita

ja ulkomuotoa haukuttiin, hänen vartaloaan arvosteltiin ja hänestä kirjoitettiin ilkeitä juoruja. Hän kertoo olleensa vapaa-aikanaan vain kotona. Hän ei uskaltanut lähestyä oman ikäisiä nuoria eikä käydä missään, koska pelkäsi tulevansa arvostelluksi ja torjutuksi. Tiinalla oli itseään nuorempia kavereita.

PIENI PAIKKAKUNTA - KAIKKI

TUNSIVAT TOISENSA

Tiinaa kiusattiin myös siitä, ettei hänen isänsä ollut synyperäinen paikkakuntalainen. Tiina asui pienellä paikkakunnalla, jossa kaikki tunsivat toisensa ja ulkopuoliset olivat epäilyttäviä. Tiinan sedän liiketoiminta oli tuolloin melko vauhdikasta nousuineen ja laskuineen. Sedästä Tiina sai kuulla toistuvia nälvimisiä, samoin kuin eräästä

toisesta sukulaisestaan, joka oli töissä samassa koulussa, jossa Tiina opiskeli.

Rippikoululeiri oli Tiinan mukaan kaikkein pahinta. Häntä kiusattiin siellä niin paljon, että hän lähti kotiin vain yhden yön jälkeen. Loppuajan rippikoululeiristä hän kulki pyörällä, viettäen yöt kotonaan. Kesätyö mansikanpoimijana oli myös koettelemus.

PIILOSSA KOVIKSEN ROOLISSA

Yhdeksännellä luokalla Tiina kuitenkin muuttui. Hän kertoo kovettaneensa itsensä ja kokeneensa voimakasta näyttämisen sekä uskaltamisen halua. Hän alkoi lintsaamaan, polttamaan tupakkaa ja tapailemaan poikia. Muutos oli varsin nopea, sillä keväällä Tiina oli leikkinyt nukeilla ja syksyllä hän oli jo kapinoiva nuori. Tiina sanoo piiloutuneensa koviksen rooliinsa.

Tiina sai kavereita, joista suurin osa oli poikia. Hän kertoo joukossa olleen muutama hieman vaarallisempi poika ja he toimivatkin Tiinalle ikään kuin henkivartijoina ja puolustivat häntä. Kylillä alkoi liikkumaan juoruja Tiinasta ja pojista, eivätkä ne olleet aina suopeita tai mairittelevia.

” TÄLLÄ HETKELLÄ HÄNEN KAHTA
LASTAAN KIUSATAAN.

ENSIMMÄINEN YSTÄVÄ JA VAUHDIKASTA ELÄMÄÄ

Tiinan jatkaessa opiskelua yläasteen jälkeen, hän aloitti uudessa opiskelupaikassa arastellen ja peläten joutuvansa taas silmätikuksi. Erään kerran Tiinan ollessa yksin, luokan suosituin tyttö tuli juttelemaan hänelle. Heistä tuli hyvät ystävät ja he ovat sitä tänäkin päivänä. Tiinalla oli ensimmäistä kertaa naispuolinen ja saman ikäinen läheinen ystävä.

Hänen itseluottamuksensa kasvoi. Samalla alkoi vauhdikas elämänvaihe, jossa kaksi nuorta naista liftasivat bändien keikoille ja kapinoivat kaikkiin mahdollisiin keinoihin. Koulu meni läpi rimaa hipoen ja Tiina sanoo käyneensä sitä kuin sumussa. Kiusaaminen loppui pikkuhiljaa, mutta maine kasvoi hieman arveluttavaan suuntaan. Tiina tuli 19-vuotiaana raskaaksi ja muutti myöhemmin paikkakunnalta.

VÄHÄTTELYÄ JA ALIARVOINTIA

Tiina kertoo, ettei koulussa puututtu kiusaamiseen vaan sen sanottiin olevan ainoastaan nuorten nahistelua. Onge- ▶

maa vähäteltiin ja aliarvioitiin. Kuitenkin koko pieni paikkakunta tiesi siitä ja juoruilta ei voinut välttyä.

Vain yksi kiusaajista on pyytänyt Tiinalta myöhemmin anteeksi. Muita kiusaajiaan hän ei ole pystynyt kohtaamaan ja jätti sukulaisensa hautajaisiin menemättä, koska tiesi yhden kiusaajistaan olevan paikalla hautajaisissa.

KIUSAAMINEN PERIYTYY

Tiina sanoo kiusaamisen vaikuttavan häneen edelleenkin, vaikka on yrittänyt unohtaa tapahtuneet ja jatkaa elämäänsä. Hän kertoo olevansa arka ottamaan kontaktia tuntemattomiin ihmisiin, koska pelkää joutuvansa ivotuksi. Tiina sanoo kärsivänsä itsetunto-ongelmista ja itseluottamuksensa olevan heikko. Suurin osa hänen ystävistään on miehiä, ja vain muutama nainen on saavuttanut Tiinan luottamuksen.

Tiina oli 20 vuotta poissa paikkakunnalta, mutta muutti kolme vuotta sitten takaisin. Hän toteaa kiusaamisen siirtyneen sukupolvelta toiselle ikään kuin perintönä. Tällä hetkellä hänen kahta lastaan kiusataan. Tiina epäilee entisten luokkatoveriensa ylläpitäneen vanhoja juoruja hänestä ja siirtäneen ne kansantarinoina lapsilleen. Tiinaa jännittää hänen lapsenlapsensa tulevaisuus kiusaamisen suhteen. Tiina haastaa kiusaajia miettimään useampaan kertaan ja katsomaan vielä itseään peilistä - haluavatko he todellakin aloittaa kiusaamisen. Hän ihmettelee, miksei kiusaamista

saada kuriin, eikö siihen löydy tahtoa vai osaamista? Tällä hetkellä kiusattu vaihtaa koulua ja kiusaaja jää vanhaan kouluun, josta hän löytää nopeasti uuden uhrin.

KIUSAAMISESTA PUHUMINEN KANNATTA

Kiusattuja hän neuvoo puhumaan tilanteesta mahdollisimman monelle ihmiselle ja käsittelemään kiusaamista niin kiusaajan kuin hänen vanhempiansa kanssa. Tämä vaatii kiusatulta suurta rohkeutta ja itsensä voittamista, mutta auttaa parempaan lopputulokseen. Kiusatuksi joutuminen on raskas kokemus ja Tiina toteaa ymmärtävänsä, miksi joistakin kiusatuista voi tulla itsestäänkin kiusaajia. Kostonhalu koetuista kärsimyksistä on suuri, vaikkei se moraalisesti olekaan oikein.

Tiina kertoo kiusaamisen jatkuneen ala-asteen lopusta läpi koko yläasteen. Luottamuspuola ihmisiin ja sosiaalinen arkuus jatkuvat Tiinalla vielä tänäkin päivänä. Hän on kuitenkin hyväksynyt itsensä ja löytänyt monia samaa kokeita miespuolisia ystäviä netistä; koettu koulu- tai työpaikkakiusaaminen yhdistää heitä.

OMA PERHE TUKENA

Tiina on oppinut hiljalleen luottamaan itseensä ihmisenä ja naisena, hän kertoo kokeneensa kovia ja selvinneensä voittajana. Hän toteaa nyt nostaneensa itsensä pöydän alta - pöydän päälle. Perhe on tukenut Tiinaa hänen kamppailuissaan itsensä kanssa ja Tiina on selviytymisestään ansaitustikin ylpeä. ■

Äidin kirje TYTTÄRELLEEN

Koulukiusatun tytön äiti lähetti Kouluturvaa-lehdelle kirjeen, jonka hän on kirjoittanut tyttärelleen. Hänen tyttärensä oli kiusattu ala-asteelta lähtien ja sairastui yläasteella anoreksiaan.

Äidin sanoin:

”Jos tämä tarina saisi pelastettua edes yhden lapsen samalta kohtalolta, olen saavuttanut sen mitä haluan.”

- Te, joiden mielestä toisen kiusaaminen on sallittua ja jopa hauskaa - haluan kertoa, miten pahat puheet, huutelu ja porukan ulkopuolelle jättäminen satuttavat nuorta syvästi. Kiusaaminen aiheuttaa elinikäiset seuraamukset. Yksikään ihminen ei saa tuhota toisen ihmisen ja hänen perheensä elämää. Miettikää oikeasti tekojanne ja sanojanne.

Prinsessani

Olet siinä käsivarsillani, pieni rakas tyttäreni. Olet syntynyt, pieni ihmeeni. Tutkit maailmaa uteliaasti, haistelet, maistelet. Ai, älä pure äitiä, nauran. Maailma on auki ja odottaa sinua, pieni tutkimusmatkailijani. Onnea matkaan.

Ensimmäinen koulupäivä, jännittää. Saat ystäviä, olet onnellinen. Aika kuluu, kasvat vauhdilla, ihmettelen - miten taitava olet, oma lapseni.

Sanat, viiltävät haavan sisimpään. Toivon, että sinua ei olisi olemassa, ystävän sanat, niin täynnä vihaa. Loukkaa, satuttaa, pelottaa.

Jäät yksin, hiljaa, kuin et olisi olemassa. Viillät haavoja iholle, tuska kasvaa, sanat satuttavat - lihava, ruma. Äidin prinsessa, kaunis, herkkä, rakas.

Laihdut, pyörällä Seinäjoelle. ”Syön kaverin kanssa, älä murehdi äiti, kaikki on hyvin.”

Laihdut lisää, huolestun.

Yksinäisyys, masennus, itsetuhoisuus. Asiat ovat huonosti, auttakaa joku, en selviä yksin.

Äiti ei kuule hätää, jonka naamioit. Kaikki on hyvin. Vaikka maailmasi romahtaa hetkenä minä hyvänsä.

En osaa auttaa sinua, paha olo syö sisintä. Sinä et syö enää juuri mitään. Sykkeesi laskee, verenpaineesi laskee, kuivut entisestään. Käsiesi iho on läpinäkyvää, luiset sormet jäätävän kylmät.

Joudun viemään sinut sairaalaan. Äidin sydän särkyy miljoonaksi pieneksi palaseksi, joiden kokoaminen sattuu enemmän, kuin mikään asia maailmassa.

Katson sinua sängyn laidalla – keinut eteen, taakse, eteen, taakse Olet täällä, mutta en tunne sinua lapseni. Olen vihollisesi, hoitajat ovat vihollisiasi, ruoka on vihollisiasi suurin.

Olen luonasi, tässä. Mutta et näe minua. Tuen, kerron kissoista. Lähdän kotiin ja itken.

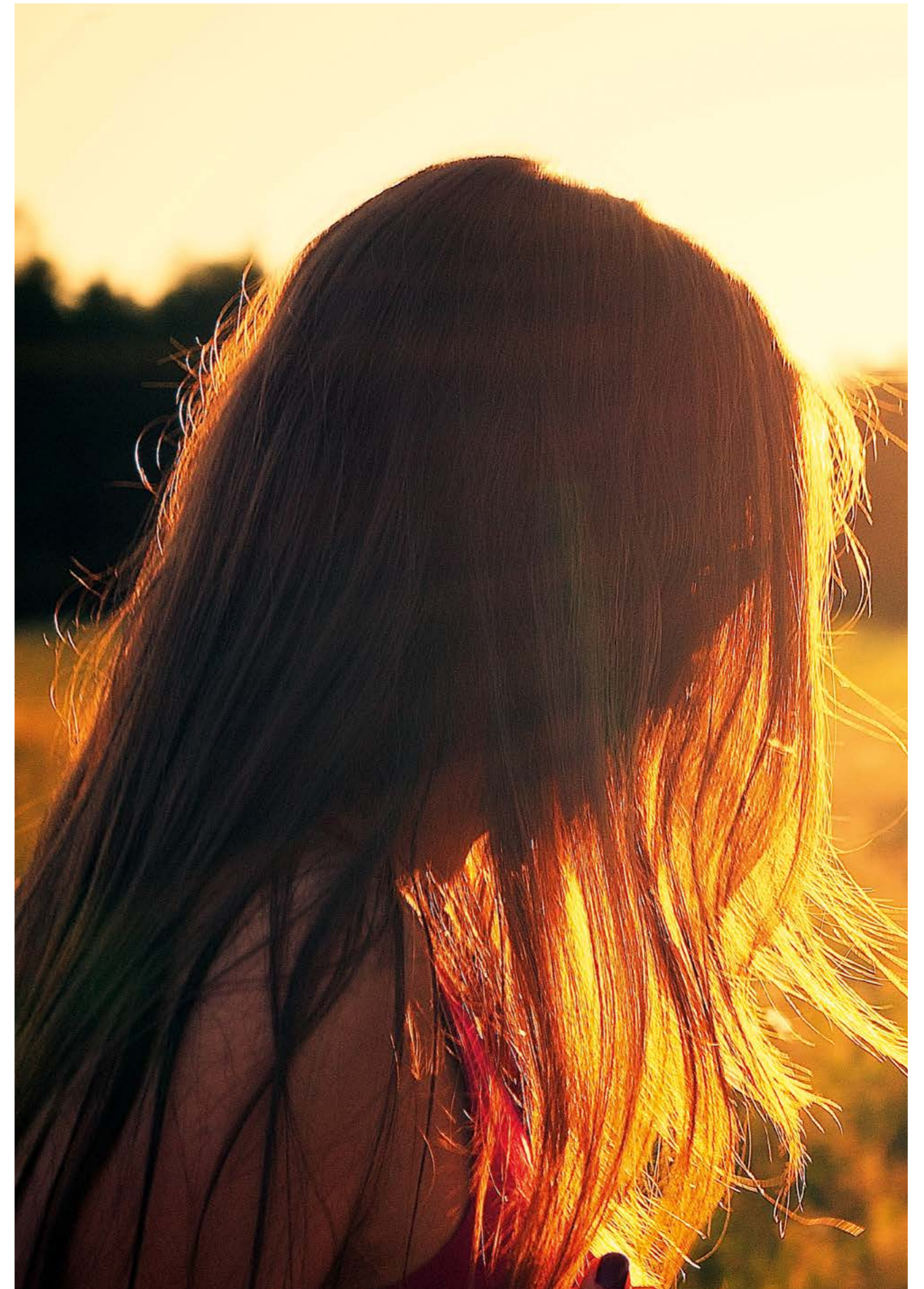
Aika kuluu hitaasti, olet sairas rakkaani. Critical Anorexia Nervosa. Pahat katseet, loukkaavat sanat, yksinäisyys. Äidin suru, pelko, epätoivo. Miksi he tekivät tämän sinulle, oma prinsessani.

Edessä elämäsi rankin taistelu.

Aurinko paistaa, varjoja maassa. Varjoja menneestä, selviät voittajana. Katsot tulevaisuuteen, luotat vielä ihmisiin. Hauras, kaunis tyttäreni.

Elämä on jälleen avoin sinulle, tulevaisuus valoisa, onnellinen, ystävien täyteinen.

Teksti: Koulukiusaamisen takia anoreksiaan sairastuneen tyttären äiti.
Kuvat: Kuvituskuvia.

0800 92003

MAKSUTON TURVAPUHELIN

AUTTAA KOULU- KIUSATTUJA

Suomen Asuntosatama Oy LKV

Mannerheimintie 94, 00250 HELSINKI, Puh. 09-6940710
www.asuntosatama.fi

Aurinkolahden Asunnot LKV

Suomen AsuntoSatama Oy LKV on aktivoinut
Aurinkolahden Asunnot -toiminimen ja avasi asuntomyymälän
Aurinkolahden parhaalle paikalle Solvikinkatu 9:ään.

Tervetuloa käymään!
Toimistomme on avoinna klo 10–17.

Aurinkolahden Asunnot LKV
Solvikinkatu 9, 00990 Helsinki
Puh. 045 111 4211

Remax Avaintilat Oy LKV

Tähdennonkuja 1, 02240 Espoo, Puh. 050 550 6660

www.remex-avaintilat.fi

KUINKA YHDESSÄ VOIMME AUTTAA KIUSATTUA?

TEKSTI: KATI WIKSTRÖM

KUVAT: KUVITUSKUVIA

Koulukiusaaminen on valitettavan yleistä ja se tapahtuu usein katseilta piilossa. Kiusattu ei välttämättä puhu opettajalleen tai vanhemmilleen kiusaamisesta ja kaverit eivät halua niin kutsutusti kannella asiasta, jolloin kiusaaja vaikenee.

Kouluturvaa haastatteli psykologia, joka päivystää Turvapuhelimessamme ja kysyi neuvoja. Teimme aiheesta kahden artikkelin sarjan. Ensimmäisessä osassa paneuduimme kiusaamisen tunnistamiseen ja siihen, kuinka kiusattu voisi auttaa itseään, artikkeli ilmestyi Kouluturvaa-lehden toukokuun numerossa 02/2016. Nyt keskityimme siihen, kuinka koululuokka ja muut tahot voivat auttaa kiusattua ja puuttua kiusaamiseen.

LUOKKA VOI YHDESSÄ VASTUSTAA KIUSAAMISTA

Koululuokka ja opettajat voivat valmistautua mahdollisiin kiusaamistilanteisiin etukäteen. Luokka voi opettajan johdolla sopia yhdessä siitä, miten toimitaan jos kiusaamista tapahtuu. Joukossa on voimaa ja koko luokan vastustaessa kiusaamista, on ryhmäpaine niin suuri, ettei kiusaamiselle jää sijaa.

Opettaja voi järjestää kiusaamista koskevan kyselyn ja tällä tavoin selvittää luokan tilannetta sekä kartoittaa tietoisuutta kiusaamisen laajuudesta. Kyselyllä voi myös kartoittaa tapahtuuko kiusaamista tietyssä luokassa tai muissa erityisissä paikoissa ja tietyissä tilanteissa. Kiusaamisen vähentäminen edellyttää, että oppilaiden kanssa todella käsitellään kiusaamista. Tämä vaatii koululta aikaa ja halua panostaa kiusaamisen vastustamiseen, muillakin keinoin kuin teorian ja puheen tasoilla.

Luokassa voidaan yhdessä keskustelemalla pohtia esimerkiksi erilaisia konkreettisia toimintatapoja siihen, kuinka kiusaamistilanteissa voi asettua kiusaamista vastaan ja osoittaa, ettei hyväksy sitä. Luokan kiusaamisen vastaiset säännöt edistävät uudenlaiseen toimintatapaan sitoutumista, kunhan ne on laadittu yhdessä oppilaiden kanssa.

Myös ns. rooliharjoitukset tarjoavat tilaisuuden tutkailla tunteita, jotka liittyvät eri kiusaamisrooleihin. On helpompi toimia uudella tavalla, jos sitä on harjoiteltu kuvitteellisessa muodossa.

Oppilaat voivat tuottaa kiusaamisen vastaista materiaalia, kuten kirjoittaa kirjeen kiusatulle, kiusaajalle, kiusaajan apurille tai kannustajalle ja hiljaiselle hyväksyjälle. He voivat myös kirjoittaa aineen kiusaamisesta ja tehdä aiheesta näytelmän, jonka voivat yhdessä esittää muille oppilaille tai vanhemmille.

VERTAISOVITTELU

Vertaissovittelua on esitetty ratkaisuksi kiusaamiseen. Vertaissovittelun ideana on, että suunnilleen saman ikäiset tai hieman vanhemmat oppilaat selvittävät toisten oppilaiden välisiä ongelmatilanteita.

Vertaissovittelussa käytetään vapaaehtoisuuteen pohjautuvaa konfliktinhallintamenetelmää, jossa koulutetut sovittelijat (oppilaat) ja heidän ohjaajansa (opettajat) käynnistävät koulussa vertaissovittelutoiminnan. Sovittelijoina toimivat oppilaat auttavat osapuolia löytämään ratkaisun oppilaiden välisiin ristiriitoihin, esimerkiksi koulukiusaamiseen.

HARRASTERYHMÄT JA KOULUN ULKOPUOLISET YSTÄVÄT

Harrastaminen on hyvä keino päästä pois kiusaajan ulottuvilta ja tehdä itseään kiinnostavia asioita, joiden avulla voi unohtaa kiusaamisen ainakin joksikin aikaa. Kiinnostava tekeminen, joka ei liity kouluun ja vie ajatukset pois kiu-

saamisesta on hyväksi ja rauhoittaa kiusatun mieltä. Kiusatun itsetuntoa tukee ja kohottaa se, että hän voi harrastaa ryhmässä, jolla on samat mielenkiinnon kohteet. Muiden kanssa tekeminen ja ryhmään kuuluminen ovat kiusatulle terapeuttisia kokemuksia ja auttavat kiusattua eteenpäin. Esimerkiksi näytelmäkerhossa kiusattu nuori voi eläytyä erilaisiin roolihenkilöihin ja heidän tunnereaktioihinsa. Esiintymiskokemusta saadessaan, hän myös rohkaistuu toimimaan sosiaalisesti.

Koulun ulkopuoliset ystävät voivat parhaimmillaan olla kiusatulle merkittäviä tuen antajia ja toimia kiusatulle voimavarana jaksamisessa, kun kiusatuksi joutuminen ahdistaa. Olisi hienoa, jos kiusatulla olisi koulun ulkopuolella ystävä, johon hän voi luottaa, ja jolle voi kertoa ikäviäkin ja ahdistavia asioita. Ystävän antama apu kiusatulle voi olla läsnäoloa, kuuntelemista ja tukena olemista, kun elämä ja koulunkäynti tuntuvat vaikeilta kiusaamisen takia. Läheisen ystävän sanoilla, tuella ja toiminnalla on suuri merkitys kiusatulle.

SUKULAISET OVAT TÄRKEÄSSÄ ROOLISSA

Sisarukset voivat parhaimmillaan olla lapselle tai nuorelle merkittävänä voimavarana. Esimerkiksi vanhempi sisar tai veli saattaa toimia kiusatulle nuorelle mallina, luottohenkilönä ja puolustajana.

Vanhempien ohella isovanhemmat ovat monelle nuorelle tärkeitä aikuisia. Yhteydenpito isovanhempiin, heidän huolenpitonsa ja välittämisensä sekä keskustelut menneistä ajoista ovat nuorille tärkeitä asioita. Isovanhemmat voivat olla kiusatulle nuorelle keskeisiä tuen antajia ja ohjaajia.

Oleellinen tekijä on vastavuoroisuus ja nuoren sitä kautta saama kokemus omasta merkityksellisyydestään. Lisäksi huolenpito isovanhemmasta voi vahvistaa nuoren kokemusta omasta tärkeydestään ja merkityksestään jollekin.

LEMMIKKI VOI KOHOTTA A ITSETUNTOA

Eläimeltä saatu myönteinen huomio on mannaa heikolle itsetunnolle. Esimerkiksi koiran avulla nuori ei jää yksin silloinkaan, kun hän ei vielä voi tai halua käsitellä asioita aikuisen kanssa sanallisesti.

Eläimen fyysinen koskettaminen rauhoittaa ja luo turvallisuuden tunnetta. Koira on koettu erityisen merkitykselliseksi tilanteessa, jossa lapsi tai nuori kokee olevansa ahdistunut ja torjuu aikuisen avun. Eläin kykenee olemaan aidosti läsnä ja pystyy ottamaan vastaan erilaisia tunteita.

Traumatisoituneen lapsen voi olla haastavaa ottaa vastaan myönteistä tai hyväksyvää sanallista palautetta ihmiseltä, mutta esimerkiksi koiralta se on helpompaa. Lapsi tai nuori tietää, että eläin ei teeskentele. Kun esimerkiksi koira antaa myönteisen palautteen nuolaisemalla kättä tai ilahtumalla lapsesta, voi lapsi ottaa palautteen vastaan. Vaikka ihmiskontaktit ovat merkitykseltään ensiarvoisen tärkeitä, voi empaattiseksi koettu koira tai muu lemmikki jossain määrin korvata ihmisen läsnäolon.

KAIKKI OVAT VASTUUSSA KIUSAAMISEN LOPETTAMISESTA

Aikuisten tulisi rohkaista kiusaamisen hiljaiset hyväksyjät osoittamaan, etteivät he hyväksy kiusaamista. Aikuisten tulisi saada yhä useampi oppilas toimimaan kiusatun puolustajana. On tärkeää saada oppilaat oivaltamaan, että jokainen on omalta osaltaan vastuussa luokan hyvinvoinnista ja jokainen voi siihen myös vaikuttaa. Kaikki eivät ole vastuussa kiusaamisesta, mutta kaikki ovat omalta osaltaan vastuussa sen lopettamisesta.

Oppilaille tulee kertoa, mistä kiusaamisessa on kysymys. Heidän ymmärtäessään, että kiusaaminen on kiusaajan vallan tavoittelua - heidän on helpompi kieltäytyä osallistumasta siihen. Oppilaita kannattaa rohkaista olemaan kiusatun ystäviä ja he voisivat kutsua kiusatun kyläilemään. Väärät asenteet ja ennakkoluulot karisevat tutustuttaessa.

KIUSAAMISESTA KERTOMINEN ON VELVOLLISUUS

Kiusaajalle kiusaaminen on jollakin tavalla palkitsevaa, sillä muuten hän ei kiusaisi. Kiusaajalla on luokassa yleensä tukijoukot (apurit ja kannustajat), jotka vahvistavat hänen toimintaansa ja odottavat häneltä juuri tämän kaltaista käyttäytymistä. Kyseessä on pieni joukko oppilaita, jotka vaikuttavat aivan toiseen suuntaan, kuin mihin aikuiset yrittävät luokkaa ohjata.

Aikuisten tulisi ohjata kannustajat ja apurit muuttamaan käyttäytymistään ja saada yhä useampi oppilas toimimaan kiusatun puolustajana. Tavoitteena voisi olla, että oppilaat saataisiin tarkkailemaan omaa toimintaansa ja sitä, miten he itse ovat olleet osallisena kiusaamisessa. Joku voi ymmärtää ensimmäistä kertaa, että on yleensä nauranut muiden mukana, kun jotakuta on kiusattu ja näin kannustanut kiusaajaa.

Voidaan lisäksi yrittää saada oppilaat pohtimaan uudenlaisia toimintatapoja kiusaamisen suhteen ja sitoutumaan niihin.

Koulukiusaamiseen liittyvät tutkimukset ovat osoittaneet, että lapset usein ajattelevat luokkatovereidensa paheksuvan, mikäli he ryhtyvät kiusatun kaveriksi tai kertovat kiusaamisesta opettajalle. Sen sijaan yllättävän moni oppilas uskoo olevan suotavaa, jopa toivottavaa, mennä mukaan kiusaamiseen tai naureskella muiden mukana, mikäli haluaa itse tulla porukassa hyväksytyksi.

Mukana nauraminen ja kiusaajan toiminnan tukeminen ovat myös kiusaamista. Tilanteesta voi lähteä pois ja osoittaa käyttäytymisellään tai ääneen sanomalla, että kiusaaminen on väärin.

Kiusaamisesta kertominen ei ole kantelua, vaan se on jokaisen velvollisuus. Kiusaaja nimittää kiusaamisesta kertomista kantelemiseksi ja tekee siitä sosiaalisesti halveksittavaa - koska pelkää, että hänen ikävät tekonsa paljastuvat.

KUINKA OHJATA KIUSATTUA

AVUN PARIIN?

Kiusatun tulisi voida puhua kiusaamisestaan joko tutun luotettavan henkilön tai sellaisen ihmisen kanssa, jolla on omakohtaista kokemusta kiusatuksi joutumisesta ja tästä toipumisesta. Tällainen henkilö

pystyy samaistumaan kiusatun tilanteeseen, jolloin kiusatun luottamus toiseen ihmiseen syntyy helpommin.

Kiusattu voi tarvita myös ammattiauttajaa, joka pystyy kohtaamaan ihmisen aidosti sillä tasolla, jolla kiusattu apua hakiessaan on. Tuen tulisi olla tarpeeksi pitkäkestoista, ettei prosessi jää kesken. Lisäksi saman henkilön läsnäolo koko tukiprosessin ajan olisi suotavaa. Tapahtuneen kiusaamisen läpikäyminen läheisen ystävän, vertaistukihenkilön tai ammattiauttajan kanssa auttaa kiusattua selvittämään kiusaamiseen liittyviä tunteitaan, kuten häpeää ja vihaa.

Kirjoittaminen on hyvä keino käsitellä kiusaamista ja siihen liittyviä tunteita. Kirjoittamisella on vahva terapeuttinen merkitys, ja sen avulla voi turvallisesti tuoda esille erilaisia tunteitaan ja ottaa niihin tarvittavaa etäisyyttä. Samalla kiusattu voi oivaltaa omia tunnereaktioitaan ja nähdä oman osuutensa tapahtumissa. Kirjallisuusterapian avulla kiusatulla on mahdollisuus tiedostaa ja tutkia omia ajatuksiaan, tunteitaan, asenteitaan ja toimintaansa.

Kenen tahansa aikuisen velvollisuus on puuttua kiusaamiseen kouluissa ja eri yhteisöissä. Harrasteryhmissä ohjaajat ovat avainhenkilöi-

tä ja voivat puuttua kiusaamistilanteeseen. Avun etsiminen oppilaalle käynnistyy usein niin, että opettaja ottaa yhteyden lapsen vanhempiin, jotka eivät ole huomanneet tai ymmärtäneet, että lasta kiusataan ja hän tarvitsee apua. Vanhemmat ja opettaja tai esimerkiksi koulukuraattori voivat yhdessä selvittää ja neuvotella toimenpiteistä kiusaamista vastaan. Koulussa on mahdollisesti jo ennakolta perehdytty kiusaamisen vastaiseen toimintaan ja valittu henkilöt, jotka hoitavat asiaa.

On tärkeää puuttua kiusaamiseen mahdollisimman aikai-

nessa vaiheessa. Ensisijainen vastuu on vanhemmilla, joiden tulee puuttua lastensa kiusaamiseen ja pahoinvointiin. Kuitenkin kenen tahansa aikuisen velvollisuus on puuttua kiusaamiseen kouluissa ja eri yhteisöissä. Jos esimerkiksi kadulla huomaa lapsen tai nuoren kiusaavan toista, voi seurata tilannetta ja puuttua siihen. Joskus on kuitenkin vaikeaa tietää, onko tapahtuma varsinaista kiusaamista, tuntematta henkilöiden taustoja. Varsinainen kiusaaminen on yleensä jatkuvaa ja sitä tapahtuu samojen henkilöiden välillä eri tilanteissa, nuorten ja lasten ollessa kyseessä - yleensä koulussa. ■

**LEDI
NAUHAAT.FI**

EKOAUTOILUN MAHDOLLISTAJA:

Delifox Ravintolat Oy

Atomitie 2, (2. krs.), 00370 HELSINKI
Puh. (09) 350 8477
www.delifox.fi

**Asianajotoimisto
Raine Sorsa Oy**

Mikonkatu 18 A 4
00100 HELSINKI
Puh. 010 328 0500

Mattilan Liikenne Oy

Tilaukset 24 h/vrk numerosta:
0300-44444
www.mattilanliikenne.fi

Kajaanin Kaupunkiliikenne

Kajaanin kaupunkiliikenteen
operoinnista vastaa
1.7.2014 alkaen
ML-Charter Oy

KOULUTURVAA KEITTIÖSSÄ

TEKSTI: KATI WIKSTRÖM

Kouluturvaa vieraili tuttaviansa keittiöissä ja kyseli maistuvia ohjeita välipalaksi tai muuhun nälkäiseen hetkeen.

Tähän Kouluturvaa-lehteen saimme ohjeita kolmeen piirakkaan, joissa jokaisessa on sama pohja, mutta eri täytteet. Piirakat sopivat syksyisiin iltoihin esimerkiksi sosekeittojen kanssa nautittuina tai ihan sellaisenaan, lisäksi ne ovat mainio tuliaisruoka erilaisiin ruokahetkiin ystävien kanssa.

Piirakoiden täytteissä vain mielikuvitus ja omat makunystyrät ovat rajoina, joten kannattaa kokeilla erilaisia täytteitä ja muokata niistä omanlaisensa makunautinto. Parhaimmillaan piirakat ovat kuumina tai uunissa uudelleen lämmitettyinä.

Ohjeen piirakat on tehty vuokiin, joiden halkaisija on 19 cm. Ohjeesta riittää kolmeen piirakkaan tai yhteen isoon, aivan piirakkavuokan koon mukaan.

JUUSTOSEOS ELI MASSA JOKAISEEN PIIRAKKAAN:

Ainekset:
- 3 munaa
- Suolaa
- Mustapippuria
- 2 dl kermaa
- 2 dl maitoa
- 200 g juustoraastetta. Osan juustoraasteesta voi korvata sinihomejuustolla (kinkkupiirakka) tai salaattijuustolla (kasvispiirakka)

Sekoita munat kulhoon.
Lisää oman maun mukaan suolaa ja mustapippuria.
Vatkaa joukkoon kerma ja maito.
Lisää lopuksi juustoraaste.
Tarkista maku ja lisää tarpeen mukaan suolaa ja mustapippuria.
Jätä lopuksi massa vetäytymään ja tee tällä välin piirakka-pohjat.
Massa on mitoitettu kolmeen pieneen piirakkavuokaan noin 2,5 dl massaa/piirakka.

PIIRAKKAPOHJA:

Ainekset: piirakkataikinaa 1 paketti (2 levyä).
Perinteisen piirakkataikinan sijaan voi käyttää ruisperunataikinaa, kummatkin löytyvät pakaste-altaasta.
Sulata taikina ja painele se vuokiin aivan reunoja myöten.

Kinkkupiirakka:

Ainekset: noin 50 g kinkkua
Kuutioi kinkku
Kaada piirakkapohjaan valmista massaa noin 2,5 dl
Lisää lopuksi kinkku
Paista 200-asteisessa uunissa noin puoli tuntia

Kalapiirakka:

Ainekset: noin 50 g kylmä- tai lämminsavulohta tai vaihtoehtoisesti tonnikalaa, oman maun mukaan pinaattia ja tilliä
Kuutioi lohi
Hienonna pinaatti ja tilli
Kaada piirakkapohjaan valmista massaa noin 2,5 dl
Lisää lopuksi lohi, pinaatti ja tilli
Paista 200-asteisessa uunissa noin puoli tuntia

Kasvispiirakka:

Ainekset: oman maun mukaan tuoretta parsaa tai purkki-parsaa, kirsikkatomaatteja, saksanpähkinöitä
Pilko parsaa ja tomaatit
Kaada piirakkapohjaan valmista massaa noin 2,5 dl
Lisää lopuksi parsaa, tomaatit ja pähkinät
Paista 200-asteisessa uunissa noin puoli tuntia.

VINKKI:

**PIIRAKAT VOI KORISTELLA ESIMERKIKSI
RUCOLALLA, TILLILLÄ TAI MUILLA YRTEILLÄ.**

RUOKAISAT PIIRAKAT

YRITTÄJÄ!

LÄHDE MUKAAN EHKÄISEMÄÄN KIUSAAMISTA.

KOULUTURVAA.FI

MUKANA OLEVAT YRITYKSET:

ALAVUS

Alavuden Säletakomo Ky
Kuulantie 105, 63300, Alavus

ESPOO

REMAX / Avaintilat Oy LKV
Tähdennonkuja 1, 02240, Espoo

HAUHO

Via Relaxa Tmi
Hauhontie 17 LH 2, 14700, Hauho

HELSINKI

Asianajotoimisto Sorsa Oy
Mikonkatu 18 A 4, 00100, Helsinki

Delifox Ravintolat Oy
Atomitie 2 C, 00370, Helsinki

Johtela Company Tmi
www.johtela-company.fi

Ledinauhat.fi

Suomen AsuntoSatama Oy
Mannerheimintie 94, 00250, Helsinki

HÄMEENLINNA

Hämeenlinnan Automiehet Ry
Lukiokatu 20, 13100, Hämeenlinna

Maken maalaus Oy
Kiltintie 17, 13430, Hämeenlinna

JYVÄSKYLÄ

FocuSense Oy
Keskikatu 21 A 6, 40700, Jyväskylä

Maalaus ja pinnoitus Hämmönen Ky
Korteniityntie 11 C 35, 40740,
Jyväskylä

Mundus Aer Oy
Ohtonkuja 13, 40400, Jyväskylä

Oksaputki Oy
Ainolankaari 7 a 7, 40520, Jyväskylä

KAJAANI

Kajaanin Kaupunkiliikenne
PL 208, 00121, Helsinki

LAPPEENRANTA

Lion's Club Lappeenranta Kanava
Juvakankatu 31, 53100, Lappeenranta

LIPERI

RS-Hammaslaboratorio Oy
Käsämäntie 122 A 1, 83100, Liperi

LOPPI

Rakennussuunnittelu MASIRAK Oy
Mikonkaari 17, 12700, Loppi

NOKIA

Wattless Oy
Maatilantie 28, 37100 Nokia

ORIVESI

Toiminimi Svengielukka
Viljontie 4, 35300, Orivesi

OITTI

Huru-Ukko Oy
Kilpisuontie 133, 12100, Oitti

SIPOO

Fuel Flex Finland
Susikuja 11, 04130, Sipoo

SALO

Salon Hammasvalmiste Oy
Vilhonkatu 11-13, 24240, Salo

RAISIO

Wagner Industrial Solutions
Scandinavia AB
Haikankatu 2, 21200, RAISIO

VAAJAKOSKI

Toimistopalvelu Arja Mujunen
Vestmannintie 4, 40800, Vaajakoski

TAMPERE

Alexander-koulutus
Suvantokatu 7-9, 33100, Tampere

Capolino Oy
Käpytie 8 B 77, 33180, Tampere

Encore Digital Marketing Oy
Hämeenkatu 19, 33200, Tampere

Irmeli Järventie Tmi
Ratinankatu 11 B 26, 33100, Tampere

Kotihoivapalvelu Satu Tuominen
Kivikaarenkatu 23, 33400, Tampere

Misalo Oy
Pajakatu 7 A 26, 33100, Tampere

Natursole Oy
Aleksanterinkatu 28 A 2, 33100,
Tampere

Nocon Oy
Hirvanrinteenkatu 34, 33820,
Tampere

Parturi-Kampaamo Olohuone
Rautatienkatu 15, 33100, Tampere

Pirkanmaan hoiva jajalkahoito-
palvelu
Leinolankatu 58 D 11, 33580, Tampere

Tamp Oy
Keskiruskonkatu 6, 33720, Tampere

Tietotekniikkaverstas Oy
Kokkonkatu 23, 33560, Tampere

MUKANA OLEVAT YRITYKSET:

TURKU

Advico Grant Thornton Oy
Veistämönaukio 1, 20100, Turku

Angelica Brides Oy
Junginkatu 1 As. 20, 20740, Turku

Janek Aidla Tmi
Kanslerintie 1 A 8, 20200, Turku

**Kiinteistöarviointitoimisto
R. Rehnberg Oy**
Linnankatu 13a B 28, 20100, Turku

Levy-Joska
Linnankatu 7, 20100, Turku

Poika & Kissa Technologies
Yliopistonkatu 2 G 118, 20100, Turku

ProAdvisor Oy
Linnankatu 61, 20100, Turku

Riku Lindqvist Tmi
Lampolankatu 9 C 17, 20460, Turku

Tilipalvelu Tiliopus Oy
Uudenmaankatu 19 A 21, 20700,
Turku

Turun Ompelimo
Kupittaankatu 122, 20810, Turku

TUUSULA

Palvor Oy
Mahlmäentie 15 A 1, 04310, Tuusula

OULU

Consulting Oy Candeo
Pakkahuoneenkatu 20 a 24, 90100,
Oulu

IV-urakointi Ylitälo
Ritakierros 9 F 12, 90540, Oulu

Konesepät Oulu Oy
Sammalpolku 2, 90620, Oulu

**Lakiasiantomisto Tiekola Tuukka
Akimatti**
Mäkelininkatu 20-22 B 4, 90100, Oulu

Verhoomo Lumonia
Tuomikuja 14, 90460, Oulunsalo

Vihiranta Oy
Kallenranta 9, 90460, Oulu

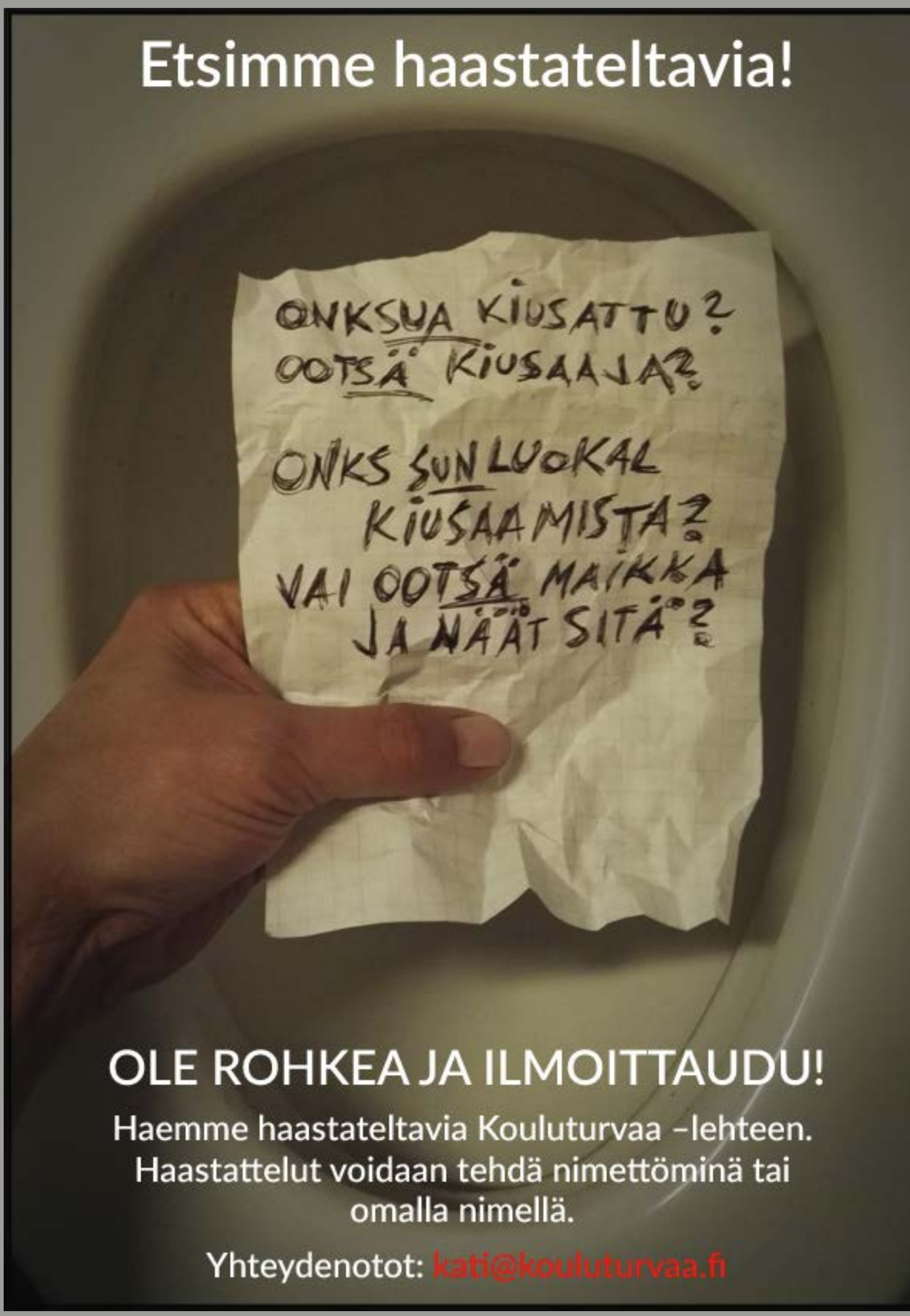
HALUAAKO YRITYKSESI EDISTÄÄ KOULUKIUSAAMISEN VASTAISTA TYÖTÄ?

Lähetä meille yhteydenottopyyntö:

Puh. 010 505 6699 (ma-to klo 9-14) tai
asiakaspalvelu@kouluturvaa.fi

LÄHDETÄÄN YHDESSÄ EHKÄISEMÄÄN KOULUKIUSAAMISTA!

Etsimme haastateltavia!

ONKSPA KIUSATTU?
OOTSA KIUSAAJA?
ONKS SUN LUOKAL
KIUSAAMISTA?
VAI OOTSA MAIKKA
JA NAAT SITÄ?

OLE ROHKEA JA ILMOITTAUDU!

Haemme haastateltavia Kouluturvaa -lehteen.
Haastattelut voidaan tehdä nimettöminä tai
omalla nimellä.

Yhteydenotot: kati@kouluturvaa.fi

**MAKSUTON
TURVAPUHELIN
AUTTAA
KOULUKIUSATTUJA**

0800 92003

PUHUMINEN AUTTAA...

KOULUTURVAA

NOLLATOLERANSSI KOULUKIUSAAMISELLE